Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — הייַנט 10 זייטען

נייַער פאָלקסבלאַט

№ 273 | Łódź Środa, 25 listopada 1931 r. | נייַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך, ט״ו כסלו תרצ״ב | № 273

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

שטייער־הנחות פאַר מאַנופאַקטור־סוחרים

אזא פּראָיעקט ווערט אויסגעאַרבייט אין פינאַנץ־מיניס־טעריום אויף דער אינטערווענץ פון לאָדזער סוחרים

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) ווי מען גיט איבער ווערט איצט אין פינאַנץ־מיניסטעריום אויסגעאַרבייט אַ געזעץ־פּראָ־יעקט וועגען שטייער־הנחות פאַר מאַנופאַקטור־סוח־רים, דער דאָזיגער פּראָיעקט ווערט אויסגעאַרבייט אַ דאַנק דער אינטערווענץ פון אַ דעלעגאַציע פון לאָדזער סוחרים. נאָכדעם ווי דער פּראָיעקט וועט פאַרטיג ווערען וועט ער איבערגעשיקט ווערען אַ־דורכצופיהרען אין דער לאָדזער פינאַנץ־קאַמער.

אינטערוויאו פון מאַרשאַל פּילסודסקי

וועגען דער פּאָליטישער לאַגע און בריסקער פּראָצעס

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) אין די פּאָליטישע קרייזען שמועסט מען, אַז בקרוב וועט פאַרעפענטליכט ווערען אַן אינטערוויאו מיט׳ן מאַרשאַל פּילסודסקי וועגען דער פּאָליטישער לאַגע, אויסלענדישע פּאָליטיק, בריסקער פּראָצעס און אַנדערע פראַגען.

ערב אַ נייַער סאַבאָטאַזש־אַקציע אין אינדיען

דורכפאַל פון דער ענגליש־אינדישער קאָנפערענץ

לאָנדאָן, 24. (ספּ. טעל.) 15 מעסיגע אינדישע ליבעראַלען, וועלכע נעהמען אַנטייל אין דער קאָנפערענץ פון קיילעכדיגען טיש האָבען פאַרעפענטליכט אַ דעקלאַראַציע געגען די פּלענער פון ענגלאַנד צו געבען אינדיען די אויטאָנאָמיע פון אַ פּראָווינץ, דאָס איז געגען די הבטחות פון מאַקדאָנאַלדן, ס׳קאָן קומען דערצו, אַז אין אינדיען זאָל בעניַיט ווערען די סאַבאָטאַזש אַקציע.

אַמעריקאַ וויל זיך נישט אַרייַנמישען

די נייַע צאָל־געזעצען אין ענגלאַנד

וואַשינגטאָן, 24. (ספּ. טעל.) „רייטער־ביוראָ״ מעלדעט, אַז די אַמעריקאַנישע רעגירונג וועט נישט אינטערווענירען וועגען די נייַע צאָל־געזעצען אין ענגלאַנד, ווייל דער פּרעזידענט הוּ־ווער איז געקומען צום בעשלוס, אַז דער אַמעריקאַנער עקספּאָרט וועט קוים דערפון ליידען אויף 1.6 פּראָצענט, און ס׳לוינט נישט צוליב דעם איינצומישען מיט ענגלאַנד.

מוראדיגע גרובען־קאַטאַסטראָפע אין ענגלאַנד

בייַ דער קאַטאַסטראָפע זענען אומגעקומען 47 מענשען.
דאָס בילד שטעלט פאָר אַ רעטונגס מאַנשאַפט, וואָס קומט צוריק פון גרובען.

שרעקליכע ציפערן

4 מיליאָן 840 טויזענד אַרבייטסלאָזע אין דייטשלאַנד

בערלין, 24. (ספּ. טעל.) די צאָהל אַרבייטסלאָזע אין די לעצטע 2 וואָכען האָט זיך פאַרגרעסערט אויף 200 טויזענד, די צאָהל אַרבייטסלאָזע בעטרעפט איצט 4,890,000 אַרבייטסלאָזע, און בלויז אין בערלין זענען פאַראַן 350 טויזענד אַרבייטסלאָזע.

פאַרכאַפּט 20 טויזענט זלאָטיס

דורך דעם פאָרזיצער פון אַ יודישער פאָלקס־באַנק

ביאַליסטאָק, 24. (טעלעפאָניש) דער פאָר־זיצער פון דער יודישער פאָלקס־באַנק אין ברעס־טיבע, קאַהאַן האָט פאַרכאַפּט 20 טויזענד זלאָטעס און איז ענטלאָפען. דאָס געלד בעשטעהט פון אָפּגע־שפּאָרטע אָרימע גראָשענס.

צווייטע בעראַטונג וועגען דער פאָלקסצעהלונג אין פּוילען

וואַרשאַ, (יט״א) מאָנטאָג איז אין ליטעראַטען פאַראיין פאָרגעקומען אַ צווייטע קאָנפערענץ, גע־ווידמעט דער פראַגע וועגען אָנגעבען יודיש אַלס מוטערשפּראַך בעת דער פאָלקסצעהלונג אין פּוילען דעם 9־טען דעצעמבער ה. י. חוץ די אינסטיטוציעס און געזעלשאַפטען, וואָס זענען צוגעשטאַנען צו דער אַקציע אויף דער ערשטער קאָנפערענץ, האָבען זיך איצט געמאָלדען אַ רייה נייע געזעלשאַפטען, וואָס שטעהען אויף׳ן שטאַנדפּונקט פון יודיש אַלס מוטערשפּראַך.

די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען אַ רייה בע־שלוסען וועגען ווייטער פיהרען די אַקציע אין וואַר־שאַ און אויף דער פּראָווינץ. פון דער פּראָווינץ קומען אָן מעלדונגען, וואָס ווייזען וועגען אַ גרויסער פאַראינטערעסירונג מיט דער אַקציע, וועלכע איז אויפגעהויבען געוואָרען אַ דאַנק דער איניציאַטיוו פון פען־קלוב מיט דער געזעלשאַפט „פריינד פון יוואָ״.

נעזעלשאַפט קולטור־ליגע אָפּטיילונג אין לאָדז! בזשעזשינער 23.

הייַנט, מיטוואָך, דעם 25. נאָוועמבער, האַלב 9 אינאָווענט קומט פאָר

אָוונט־קאָנצערט פון דער ווילנער טרופּע

פירונג: מ. מזאה.

אין פּראָגראַם: דראַמע, ליריק, פּאָעזיע, הומאָר און פאָלקס־ליד פון דיכטער י. ל. פּרץ, שלום עליכם, האַלפּערן, קולבאַק א״א — בילעטען צו 75 גר. אין קולטור־ליגע.

זאַל „הזמיר״ קאָשטשושקי 21. — יידישער טעאַטער־קאָמיטעט אין לאָדז

זונטאָג, דעם 29־טען נאָוועמבער, 9 אָוונט

אַ טעאַטער־דיסקוסיע

אַלטע און נייע וועגן פון יידישן טעאַטער

רעפערענטן: דיכטער בראָדערזאָן, ד״ר פאַללעק, רעד. ל. פוקס, מ. פעדער, דיר מ. מזאה, רעזשיסער מאשקאָוויטש און ד״ר טאַרטאַקאָווער. אין דער דיסקוסיע קאָן זיך באַטייליקן יעדער פון עולם.
בילעטן פריהער צו באַקומען אין באַר „איראָפּעיסקי״, שרודמיעסקאַ 4
7151

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין על־טער פון 54 יאָהר אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער און שוועסטער

נ. ע. רויזע אַפּאַטשינסקאַ

(געוועזענע בראָדינער)

געוואוינט אויף שרודמיעסקאַ 46 (פריהער נאָוואָ־צעגעלנ. 12)

די לויה קומט פאָר הייַנט, מיטוואָך, דעם 25. נאָוו. 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טהרה־הויז, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער ליבע שוועסטער און שוואָגער, צוליב׳ן טויט פון זייער אומפערגעס־ליכען זוהן

אברהם יעקב נ״ע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
7157 — יענקעל בראַנד און פאַמיליע.

ENGLISH

פּראַנפּענגער און פאָרט־געשריטענע. קאָנווערסאַ־ציע, ליטעראַטור

צו צוגענגליכע פּרייזען

ערטיילט אַ פעהיגער פּע־דאַגאָג. — אָפּפרעגען אין אַדמיניסטר. פאַר „Mir“

Dr. med. W. Eychner

אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנאַ 4

(נעבען קינאָ „טשאַרי״) טעל. 72־134

נעהמט אָן פון 2½ — 4 און פון 7 — 8 אָוונט.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער האַרציג־סטען דאַנק דעם השוב׳ן פּרעזעס פון „ראַד־פערקעהר״

ה׳ אהרן גראָסמאַן

פאַר זיין עדעלע האַנדלונג, ווי אויך פאַר דעם גרויסען פאַרשטענדניס, וואָס ער האָט אַרויסגע־וויזען ביים אָרגאַניזירען אַ קולטור־סעקציע.

די קולטור־סעקציע ביים „ראַד־פערקעהר״

אינצידענטען צווישן פּראָקוראָר און פאַרטיידיגונג

בעת די נעכטיגע פערהאַנדלונגען אין „בריסקער" פּראָצעס

וואַרשא, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) די פערהאַנדלונגען האָבען זיך אנגע־הויבען 10 אַ זייגער פריה.

אַלס ערשטער עדות איז נעכטען אויסגעהערט געוואָרען

יאַן מאַדעיטשיק

מיטגליד פון „פּיאַסט". געהערט צו דער ריכטונג פון 1913. איז געווען וויצע פּרעזעס פון דער הויפּט־פערוואַלטונג פון יאָהר 1928 ביז 1930, די מאַי־איבערקעהרעניש איז לויט'ן עדות געווען געווענדעט געגען די פּויערים.

— מיר האָבען געהאַלטען, אַז פּוילען דאַרף זיין אַ דעמאָקראַטישע מלוכה אין וועלכע דאָס פאָלק זאָל האָבען גלייכע רעכט, וועגען פּריווילעגיעס האָבען מיר נישט געטראַכט. נאָכ'ן מאי 1926 האָט זיך אָנגעהויבען אַ שטרענגע פערפאָלגונג אויף די פּיאַסט־מיטגלידער, מיר זענען געווען אין אָפּאָזיציע, אָבער קיין שום כוונות פון אַן איבערקעהרעניש האָבען מיר נישט געהאַט, דערפאַר האָבען מיר מורא געהאַט פאַר שאַרפע אַרויסטרעטונגען מצד דער סאַנאַציע, כדי זיך צו שיצען האָבען מיר אונטערגע־נומען אַן אינטענסיווע אַרבייט צווישען פאָלק.

אַדוו. אָבראַמאָוויטש: ווי ברייט האָבען די פאָלקס־מאַסען רעאַגירט אויף דער בעדראָהטער רעכט?

עדות: די פערביטערונג איז געווען אַזוי שטאַרק אַז מיר האָבען געמוזט די מאַסען איינהאַלטען, מ'ר האַלטען, אַז די פּויערים זענען נישט קיין רעוואָלוצי־יאָנערער עלעמענט.

— וואָסערע ראָל האָבען געהאַט וויטאָס און קערניק?

— זיי האָבען געהערט צו די מענשען, וואָס זענען שטאַרק געמעסיגט, אַ סך מענשען, וועלכע געהערען איצט צו ב. ב. זענען שאַרפער אַרויסגע־טרעטען.

דער עדות דערצעהלט ווייטער, אַז נאָכ'ן ארעסט פון וויטאָסען און קערניקען האָט איהם דער ב. ב. דעפּוטאַט פּאָטאָצקי געוויזען עפּעס אַ בריף אין וועל־כען ס'איז געווען אָנגעוויזען, אַז אין וואַרשא בע־מ'הט מען זיך צו בעפרייען וויטאָסען און קערניקען.

דער בעאַמטער פון אינערן־מיניסטעריום ה' מרוז האָט איהם געפרעגט וויפיל זענען פערהאַן פּויערים־דעפּוטאַטען, וועלכע פערלאַנגען מען זאָל בעפרייען די דעפּוטאַטען, דערויף האָט ער געענט־פערט אַז אַלע. מרוז האָט געזאָגט, אַז ער פאָהרט באַלד פערזענליך אין בעלוועדער צו ערלעדיגען דעם ענין. שפּעטער האָט דער זעלבער מרוז אונז פאָרגעלעגט אַרויסצוטרעטען פון צענטראָלעוו און דערפאַר צוגעזאָגט, אַז עס וועט זיין ערלויבט אַ פרייע וואַהל־אַגיטאַציע. עס האָט אויך געזאָלט זיין פערלייכטערונגען פאַר די אַרעסטירטע, אויף צוזאַמענגענס האָט געזאָלט זיין אַ קאָנפערענץ מיט'ן דעפּאַרטאַמענט־דירעקטאָר, איך האָב זיך אָפּגערעדט מיט פּאָטאָצקין נישט צו געהען צו דער קאָנפערענץ ווען מרוז האָט זיך וועגען דעם דערוויסט, האָט ער אונז געדראָהט מיט אַרעסט. מיר האָבען נישט גע־הערט און זענען אוועקגעפאָהרען פון וואַרשא. מיט 3 טעג שפּעטער איז פּאָטאָצקי אַריבער צו דער סאַנאַציע און איך בין אַרעסטירט געוואָרען, פאַר־רופען נישט צו צאָהלען קיין שטייערען.

דער עדות רעדט נאָך וועגען פערפאָלגונגען און זאָגט דערביי, אַז אַלס קאַליאַק און פּויער, ווייס טאָגט ער וואָס עס טוט זיך, ווייל ער זעהט, אַז עס כאַפּט זיך אַריין אין דער מאַסע פון פאָלק אַ צווייפעל און שנאה.

וועגען דער רעזאָלוציע פון פּיאַסט־קאָנגרעס דעם 3. מאַי 1931 זאָגט דער עדות, אַז אין דער רע־זאָלוציע איז נישט געווען קיין שום אויפהעצענדעס.

דער עדות זאָגט אויך, אַז עס איז נישט אמת, אַז וויטאָס זאָל האָבען געזאָגט אויף אַ מיטינג, אַז „אַ פּאָליציאַנט אַנשטאָ אַ גנב היט ער דעם פּויער", וועגען די זעלבע ווערטער איז אויך דער עדות בעשולדיגט.

אַדוו. שורליי: זענען אין אייער קרייז, געווען אַ סך אַרעסטירטע אין 1930?

— בלויז פון צענטראָלעוו זענען געווען עטליכע אַרעסטירט, אַלע האָבען מורא געהאַט אַרויסצו־געהען פון דאָרף.

— ווי לאַנג זענט איהר געזעסען?

— 2 וואָכען.

— לאַנג פאַר די וואַהלען זענט איהר געוואָ־רען אַרעסטירט?

— מיט 2 וואָכען פריהער.

אַדוואָקאַט באַוואַדוואַרסקי: זענען די וואַהל־מעטאָדען געווען בעסערע ווי די איצטיגע?

— די שטים־צעטלען האָט מען געראַפּט צווייי־לען אין געהיים.

אַדוו. שורליי: אָבער שטימען האָט מען גע־מעגט פריי?

— אַז מען האָט געשטימט אויפ'ן איינסעל.

פאַרזיצער צום אַדוו. שורליי: איהר שטעלט שפּאַסיגע פראַגען.

אַדוו. שורליי: און דאָס, וואָס דער עדות זאָגט, איז שרעקליך.

פאַרזיצער: דאַרף מען טאַקע נישט שפּאַסען.

אַדוו. שורליי: בעט געבוי צו פּראָטאָקאָלירען דעם אינצידענט. די פראַגען זענען געוואָרען גע־שטעלט כדי פעסטצושטעלען, אַז מיט דיזעלבע טעראָר־מיטלען, מיט וועלכע מען האָט נישט דער־לאָזט פערטיילען די וואַהל־צעטלען, האָט מען בע־וואויגען די וועהלער צו שטימען אָפּען.

פּראָקוראָר ראַוזע פרעגט, צי דער עדות האָט געלעזען אויף דעם צוזאַמענפאָהר אין וויעשכאַ־סלאַוויץ אַ קאָנפיסקירטע רעזאָלוציע.

אַדוו. באַוואַדוואַרסקי ערקלערט, אַז קיין שום שטראָף־פאַרשריפט זעהט נישט פאָר קיין שטראָף פאַר לעזען אַ קאָנפיסקירטע רעזאָלוציע, דערפאַר תּאַלט די פאַרטיידיגונג, אַז עס איז נישט דערלאָזט באַר דער אויסדרוק פון פּראָקוראָר.

דער עדות גרושקא

באַנק־דירעקטאָר און געוו. דעפּוטאַט פון „פּיאַסט" אַרבייט אין דער פאָלקס־בעוועגונג עטליכע צוואַנציג יאָהר. ער כאַראַקטעריזירט פּיאַסט, וועלכע האָט שוין פאַר דער מלחמה געהאַט דעם ציל פון דער פּוילישער אומאָפּהענגיגקייט.

דער עדות דערמאָנט וויטאָסעס אויפרוף צו די פּויערים אין יאָהר 1920, אין'ם אויפרוף האָט ער געזאָגט: איהר זענט דער איבערוועגענדער טייל פון פאָלק, אויב איהר ווילט האָבען אַ שטים און זיין בעלי בתים אין לאַנד, מוזט איהר פאַרטיידיגען די מלוכה, פון דער דאָזיגער לאָזונג איז אַרויסגעדריב־גען די אידעאָלאָגיע פון דער פּוילישער אומאָפּהענ־גיגקייט.

דער עדות גיט דאַן אַן איבערבליק איבער דער אַקציע פון דער פּויערים־ריכטונג זינט דעם יאָהר 1920 און איבער דער שטרעבונג, וואָס עס האָט געהערשט צווישען די פּויערים און וועגען דעם איינדרוק אין דאָרף פון דער מאַי־איבערקעהרעניש ער דערצעהלט אויך וועגען פערפאָלגונגען אויף „פּיאַסט" אין די לעצטע יאָהרען.

אַדוו. אָבראַמאָוויטש: איז אמת, דאָס, וואָס עס שטעהט אין בעשולדיגונגס־אַקט, אַז אין אויגוסט 1930 אויף אַ מיטינג אין פּשעוואָרסק, האָט איהר גערופען דאָס פאָלק צו אַ מאַרש אויף וואַרשא?

— איך לייקען דאָס קאַטעגאָריש אָפּ.

— האָט מען וועגען אייך, צוליב דעם געפיהרט אַן אויספאָרשונג?

— ניין.

אַדוו. שורליי: ווער האָט געפיהרט דעם פאַר־זיץ אויף דער פערזאַמלונג אין וויעשכאָסלאַוויץ?

— איך.

— האָט וויטאָס פערעפענטליכט אַ רעזאָלוציע?

— ניין.

— האָט איהר געהערט וויטאָס רעדע אין פּשעוואָרסקי?

— יאָ.

— האָט וויטאָס געזאָגט, אַז פּוילען ווערט רעגירט דורך מענשען, וועלכע מען דאַרף מיטס געוואַלד אַרויסוואַרפען?

— דאָס איז אויסגעשלאָסען.

פּראָק. גראַבאָווסקי: איז וויטאָס אויך אין דער מיינונג, אַז די איבערקעהרעניש איז נישט געוואָרען לעגאַליזירט?

— איך האָב דעם איינדרוק, אַז יאָ.

— זענען די רעגירונגען נישט לעגאַל?

— ניין, זיי זענען געשאַפען געוואָרען אין הסכם מיט דער קאָנסטיטוציע.

— די איבערקעהרעניש איז אויסגעפיהרט גע־וואָרען דורך יוזעף פּילסודסקי, שפּעטער איז יוזעף פּילסודסקי געוואָרען געוועהלט אַלס פּרעזידענט. איהר האָט דאָך געוויס געשטימט?

— אויב דער ה' פּראָקוראָר איז נייגעריג — איז ניין.

— האַלט איהר, אַז די פּרעזידענט־וואַהלען זענען געווען אומלעגאַל.

— לעגאַל, אויב עס האָט זיך געפונען אַ מעהר־הייט.

אַדוו. בערענסאָן: אויב עס וואָלט נאָך דער מאַי־איבערקעהרעניש פערעפענטליכט געוואָרען אַן אַמנעסטיע פאַר די אָנפיהרער פון דער איבער־קעהרעניש, וואָלט איהר דאָס אָנגערופען: לעגאַ־ליזירט?

עדות: יאָ.

אַדוו. באַוואַדוואַרסקי: פערקלענערט זיך איצט די אָפּאָזיציע?

עדות: איך האַלט, אַז עס פערשטאַרקט זיך דאָס פאָלקס־געוויסען וואַקט זיך.

דער בעשולדיגטער ליבערמאַן שטעלט דעם עדות עטליכע פראַגען אויף וועלכע ער ענטפערט, אַז צו באַגינסקיס קאַנדידאַטור אויף פּרעזידענט האָט זיך „פּיאַסט" בעצויגען נעגאַטיוו, אַז ער האָט געהערט וועגען דעם, אַז פּילסודסקי האָט אָנגערופען דעם צווייטען סיים לייד־אַקישער.

דערמיט האָט זיך פערענדיגט גרישקאָס עדות־זאָגען.

דאַן ווערט אויסגעהערט דער דעפּוטאַט פון „פּיאַסט" בראַטאַצקי. דער עדות איז אַ ריכטער און האָט בעקומען אורלויב אויף דער צייט ווען ער איז אַ דעפּוטאַט. דער דאָזיגער עדות גיט זעהר שאַרפע ערקלערונגען, און רעדט גאַנץ בעזונדערס אַרום אַלע פאַלען פון צובּרעכען דאָס רעכט, אָרדנונג און קאָנסטיטוציע דורך די נאָך מאַי־רעגירונגען.

אין דער צייט פון זיינע ערקלערונגען קומט עטליכע מאָל צו שאַרפע ווערטער אויסטוישען צווי־שען דעם פּראָקוראָר און דער פאַרטיידיגונג, אַזוי אַז דער פאַרזיצער רופט עטליכע מאָל דעם עדות צו אָרדנונג.

אַדוו. באַוואַרוואַרסקי: אפשר וועט דער הער ריכטער אונז אָנווייזען אויף קאָנקרעטע פאַלען פון ברעכען דאָס רעכט דורך דער סאַנאַציע און נאָך מאַי־רעגירונגען?

עדות: ס'איז מיר זעהר שווער אויף דער דאָ־זיגער פראַגע צו ענטפערען, ווייל איך האַלט דעם גאַנצען איצטיגען רעזשים פאַר איין גרויסע אומ־געזעצליכקייט.

דאָס רעכט איז פּוילען איז גע וואָרען אַ שפּינוועבס־נעץ,

דורך וועלכען אַ גרויסער וואָרם קען נישט אַדורך, בעת אַ קליינע פליג פאַלט דאָרט אַריין.

פּראָקוראָר: אין דאַן האָט איהר געזאָגט אויף איינעם פון אייערע מיטינגען, אַז מוסאָליני האָט זיינע געגנער די קעפּ אָפּגעשניטען, בעת אין פּוי־לען איז נאָך צו דעם נישט געקומען.

— עדות: איך האָב דאָס נישט געזאָגט.

פּראָקוראָר: צי האָט איהר געזאָגט, אַז מ'דאַרף פערקויפען דעם מאַנטעל און קויפען אַ שווערד?

— עדות: וועגען דעם זאָגט די עוואַנגעליע

פּראָקוראָר: ווען זענט איהר געווען אַ ריכטער?

— עדות: איך פערשטעה נישט די פראַגע, איך בין אויך ווייטער אַ ריכטער, איך האָב נאָר בעקומען אורלויב.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם דאָזיגען ענטפער פון עדות, מאַכט דער פּראָקוראָר פאָלגענדע ער־קלערונג.

— דער עדות האָט ביים אָנהויב פון געבען זיינע ערקלערונגען ערקלערט, אַז ער איז אַ ריכטער און דעריבער האָב איך זיך אָפּגעזאָגט פון געבען איהם אַ שבועה, איצט שטעלט זיך אַרויס, אַז ער איז נישט קיין ריכטער, נאָר אַ פּראָפעסיאָנעלער פּאָ־ליטיקער, ווייל ער איז שוין אַ דעפּוטאַט זייט 10 יאָהר.

די פאַרטיידיגונג וויל נעהמען אַ וואָרט. אָבער דער פאַרזיצער מאַכט אויפמערקזאַם, אַז דער חוב פון דער פאַרטיידיגונג איז נישט צו פאַרטיידיגען די עדות, נאָר די אָנגעקלאָגטע.

אַדוו. בערענסאָן: צי האָט איהר געהערט צו דער גרופּע דעפּוטאַטען, וועלכע האָט שאַרף בע־קעמפט דאָס געזעץ, וועלכעס האָט געשטרעבט צו אָפּהענגיגקייט פון די דעפּוטאַטען

— אַזוי איז עס.

אין דעם מאָמענט שטעהט אויף דער פּראָקוראָר און בעט אַ וואָרט, די פאַרטיידיגונג און אָנגעקלאַגטע ווייזען אַרויס זייער אומצופרידענהייט און דער פּראָ־קוראָר ערקלערט:

— אויב איך נעהם אַ וואָרט

רעד איך צום געריכט און קיינ־מאָל נישט צו די אָנגעקלאָגטע אָדער פאַרטיידיגונג

די אַדוואָקאַטען הורזשינסקי, בענקעל און דאָמ־בראָווסקי פערלאָזען דעם זאַל, און אַדוו. שורליי מאַכט פאָלגענדע ערקלערונג אין נאָמען פון אַלע פאַרטיידיגער

מיט זיינע אויפקלערונגען און ערקלערונגען בעמיהט זיך דער פּראָקוראָר צו באַנאַטעליזירען די ערקלערונגען פון עדות, זאָגענדיג, אַז ער איז אריינ־געפיהרט געוואָרען אין אַ טעות, ווייל ה' בראַטאַצקי איז נישט קיין ריכטער נאָר אַ פּראָפעסיאָנעלער פּאָ־ליטיקער, אין דעם פאַל דאַרף דער פּראָקוראָר קע־נען דאָס געזעץ, אין די אַקטען פון פּראָצעס זענען אָנגעגעבען געוואָרען די פּערסאָנאַליען פון עדות, וואו ס'ווערט געזאָגט, אַז ער איז אַ ריכטער און דער פּראָקוראָר דאַרף דאָס וויסען

פאַרזיצער: איך מאַך נאָכאַמאָל אויפמערקזאַם די הערען פאַרטיידיגער, אַז צו זייער אויפגאַבע געהער נישט צו נעהמען אין שוץ די עדות

— אַדוו. שורליי: איך בין ווייט פון פאַרטיידי־גען דעם עדות, אָבער דער פּראָקוראָר בעמיהט זיך צו דערנידריגען זיינע ערקלערונגען

פאַרזיצער: דער פּראָקוראָר האָט מיט גאָר נישט בעליידיגט דעם עדות, מיט דעם איז דער אינצידענט ערלעדיגט געוואָרען און דער פאַרזיצער ערקלערט אַ הפסקה.

נאָך דער הפסקה ווערען אויסגעהערט נאָך 9 עדות, וועלכע ברענגען אין אַלגעמיין נישט אַריין קיין פרישע נייעס אין פּראָצעס, כאַראַקטעריסטיש איז נאָך געווען דאָס עדות זאָגען פון געוועזענעם אַפּליקאַנט מאַמראָט, וועלכער האָט אַנטיילגענומען אין צוזאַמענפאָהר פון דער סאָציאַליסטישער יוגענד אין בערלין. דער עדות ערקלערט קאַטעגאָריש, אַז ס'איז נישט אמת, אַז טשאָלקאָש האָט אין זיין בערלי־נער רעדע געזאָלט זאָגען, אַז פּאָמערן דאַרף אָפּ־געגעבען ווערען די דייטשען, פערקעהרט, טשאָל־קאָשס רעדע האָט אַרויסגערופען גרויסע פּראָטעס־טען ביי די דייטשען, די דייטשע פּרעסע האָט שלעכט איבערגעגעבען טשאָלקאָשס רעדע און האָט שפּעטער געמוזט אָפּדרוקען הכחשות.

דער געוועזענער פּוילישער געזאַנדטער אין ווין לאַסאָצקי ערקלערט, אַז דער צענטראָלעוו איז נישט צו שאַרף אַרויסגעטרעטען געגען דער רעגי־רונג, ער רעדט אויך וועגען וויטאָסעס גרויסע פער־דינסטען פאַר פּוילען; מיט דעם האָט זיך האַלב זיבען אין אָוונט פערענדיגט דער היינטיגער טאָג אין פּראָצעס.

די פעלקער־ליגע איז נאָר נישט פערטיג

מיט דעם יאַפּאַניש־כינעזישען קאָנפליקט

פּאַריז, 24. (פּאַט) היינט האָט דער ראַט פון פעלקער־בונד אָפּגעהאַלטען אַ קורצע געהיימע זיצונג כדי ענדגילטיג פעסטצושטעלען דעם טעקסט פון אַ רעזאָלוציע וועגען דעם כינעזיש־יאַפּאַנישען קאָנ־פליקט, וועגען דער דאָזיגער רעזאָלוציע אונטער־האַנדעלט מען שוין זייט צוויי וואָכען מיט די פאַר־שטעהער פון יאַפּאַן און כינא.

צו קיין פערשטענדיגונג איז מען נאָך נישט גע־קומען און די פערשיעדענע צדדים האָבען זיך ווידער געווענדעט צו זייערע רעגירונגען נאָך אינסטרוקציעס.

בינו לבינו האָט בריאַן פערבעטען די ראַט־מיטגלידער אויף אַ מיטאָג, אויף וועלכען ס'איז אויך אנוועזענד געווען דער מיניסטער זאַלעסקי.

מוראדיגע שרפה אין וואָלקאָוויסק

אָפּגעברענט 28 יוד. געוועלבער, צעהנדליגער משפּחות רואינירט

וואָלקאָוויסק, 24. (טעלעפאָניש) דאָ איז ביינאַכט אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה, וועלכע האָט זיך בליץ־שנעל פערשפּרייט און האָט געדויערט אַ גאַנצע נאַכט. 28 יודישע געוועלבער זענען אָפּגע־ברענט געוואָרען. צעהנדליגע יודישע משפּחות זע־נען רואינירט געוואָרען, דער שאָדען בעטרעפט 500 טויזענד זלאָטעס. די רעטונגס־אַקציע איז בע־שווערט געווען צוליב דעם, ווייל ס'האָט פערפעהלט וואַסער. די שרפה איז אויסגעבראָכען צוליב אַ פייער־טאָפּ, וועלכער האָט זיך איבערגעקעהרט.

פערביטערונג צווישען בעאַמטע און אָנגעשטעלטע

אין רומעניען צוליב די נייע שטייער־לאַסטען

בוקאַרעשט (יט"א) אין די יודישע קרייזען האָבען אַרויסגערופען שווערע זאָרגען די נייע שטייער געזעץ־פּראָיעקטען פון דער רומענישער רעגי־רונג, וואָס וועלען צונעמען ביי די פּריוואַט־בעאַמטע און אָנגעשטעלטע, נישט רעכענענדיג די ביז־איצטי־גע שטייערען, נאָך ווייטערע 10—15 פּראָצענט פון דער הכנסה פון נידעריג בעצאָהלטע אָנגעשטעלטע און 20 פּראָצ. פון די געהאַלטען פון העכער בע־צאָהלטע אָנגעשטעלטע. צווישען די יודישע אָנגע־שטעלטע, וועלכע בילדען אַ בעדייטענדען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג פון די גרעסערע שטעט הערשט אין צוזאַמענהאַנג מיט די נייע בעלאַסטונגס־פּראָיעקטען אַ גרויסע פערביטערונג. די מאַסען־פערזאַמלונג פון אָנגעשטעלטע אין בוקאַרעשט איז פערבאָטען געוואָרען. אויף דער לעצטער זיצונג פון רומענישען פּאַרלאַמענט איז אין צוזאַמענהאַנג מיט די נייע שטייער־פּראָיעקטען געקומען צו שאַרפע אינצידענטען, און ענדליך איז דאָס פּובליקום און די פּרעסע־פאַרשטעהער בעזוייגט געוואָרען פון פאַר־לאַמענט.

2 דייטשע באַנק־הייזער

האָבען ווידער אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען

בערלין, 24. (ספּ. טעל.) היינט האָבען ווי־דער אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען 2 דייטשע באַנק־הייזער איינע אין ליבעק און די צווייטע אין שטעטער

בעסערונג אין ענגלישען פונט

צוליב גינסטיגע ידיעות פון אַמעריקאַ

לאָנדאָן, 24. (ספּ. טעל.) די לאַגע פון ענגלי־שען פונט האָט זיך געבעסערט צוליב די גינסטיגע ידיעות פון ענגלאַנד, דער פונט האָט היינט געקאָסט 3 דאָלאַר מיט 68 און אַ האַלבען סענט און 74 מיט אַ האַלבען פראַנק.

ערשינען דער 8־טער באַנד פון „ענציקלאָפּעדיאַ יודאַאיקאַ"

בערלין. (י.ט.א.) דאָ איז שוין ערשינען דער 8־טער באַנד פון דער „ענציקלאָפּעדיאַ יודאַ־איקאַ". וואָס ווערט רעדאַגירט דורך ד"ר יעקב קלאַצקין און פּראָפ. עלבאָגען. דער באַנד ענטהאַלט פיל אַרטיקלען און מאָנאָגראַפיעס פון הצסע ביז ירושלים.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 25 נאָוועמבער 9131

פּוילישע רעגירונג און געזעלשאַפט

פעראורטיילען צום שאַרפסטען די אַנטי־יודישע עקסצעסען פון די סטודענטען

ערקלערט אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי פאַר א יודישען זשורנאַליסט אין פּאַריז

אין פּאַריז ווײַלט איצט דער פּוילישער אויסערן־מיניסטער אויגוסט זאַלעסקי, וועלכער באַטייליגט זיך אין די זיצונגען פון ראַט פון דער פעלקער־ליגע. אויסנוצענדיג די אָנוועזנהייט פון מיניסטער זאַלעסקי אין פּאַריז, האָט דער רעדאַקטאָר א. אַלפּערין פון פ. ה. זיך געווענדעט צום מיטגליד פון דער פּוילישער רעגירונג מיט אַ ביטע אויפצוקלערען די געשעהענישען אין פּוילען.

מיניסטער זאַלעסקי האָט איבערגעגעבען אַ לענגערע ערקלערונג וועגען די געשעהענישען, אויסדריקענדיג נאָכאַמאָל דעם קאַטעגאָרישען שטאַנדפּונקט פון דער פּוילישער רעגירונג אין דער פראַגע.

* * *

אויף דער ערשטער פראַגע, וואָס איז געווען די ווירקליכע סיבה פון די געשעהענישען, האָט מיניסטער זאַלעסקי געענטפערט פאָלגענדעס:

— די בעדויערענסווערטע און אַמשאַרפסטען פעראורטיילונגסווערטע געשעהענישען, וועלכע זענען פאָרגעקומען אין די פּוילישע אוניווערזיטעטען, שטעהען אָהן צווייפעל אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אויפגערעגטער שטימונג, וועלכע לאָזט זיך אין דער צייט פון יאָהר בעמערקען צווישען דער אוניווערזיטעטס־יוגענד אין פּוילען. דאָס איז די צייט, ווען עס קומען פאָר וואַהלען אין די אַקאַדעמישע פעראיינען. די וואַהלען זענען אַ קראַפט־פּראָבע פון די פערשידענע גרופּירונגען צווישען דער יוגענד. אין די דאָזיגע קאַמפען זענען נאָך דער רייהע פּראָקלאַמירט געוואָרען דורך די עקסטרעמע עלעמענטען פערשידענע דעמאַגאָגישע לאָזונגען, וועלכע זענען אויסגערעכענט צו העצען די געגנער און זענען אין תוך פון דער זאַך נאָר אַ טאַקטישער עלעמענט אין די קאַמפען.

היי־יאָהר האָבען זיך די דאָזיגע געשעהענישען פערוואַנדעלט אין אַן אויפרודערונג, וועלכע האָט געדויערט אַ רייהע טעג און האָט געטראַגען דעם כאַראַקטער פון אַ קאַמף צווישען אַ געוויסען עקסטרעמען נאַציאָנאַליסטישען טייל פון דער פּוילישער יוגענד מיט דער יודישער יוגענד. אין דעם דאָזיגען קאַמף זענען ליידער אויף ביידע זייטען פאַראַן פערוואונדעטע. נישט קוקענדיג אויף דעם זענען אַלע, וועלכע קענען באמת דאָס אַקאַדעמישע לעבען אין פּוילען, איינשטימיג איבערצייגט, אַז די סיבות פון די געשעהענישען דאַרף מען זוכען נישט אין עפּעס אַ ווירקליכער פערשאַרפונג פון די בעציהונגען צווישען דער פּוילישער און יודישער יוגענד. וואָס זאָל אַרויספליסען פון וועלכע עס איז קאָנקרעטע קאָנפליקטען, ווי למשל, וועגען צושטעלען מתים אין די פּראָזעקטאָריומס — נאָר אין גאַנץ אַנדערע פראַגען, וואָס שטעהען מחוץ דעם אַלעם. די פראַגע וועגען צושטעלען מתים, ווי אַנדערע פראַגען פון די פריהערדיגע יאָהרען, זענען נאָר געווען אַ דעמאַגאָגישע לאָזונג פון געוויסע שיכטען פון דער יוגענד, וועלכע זענען אונטערגעהעצט געוואָרען דורך אַן אומפעראַנטוואָרטליכער אַגיטאַציע, אַן אילוסטראַציע פאַר דעם קאָן זיין דער פאַקט, אַז די נאַציאָנאַליסטישע יוגענד האָט אויך געשלאָגען סטודענטען פּאָלאַקען.

די שריט פון דער פּוילישער רעגירונג

— די שטעלונג פון דער רעגירונג — זאָגט ווייטער מיניסטער זאַלעסקי — איז פון דער ערשטער מינוט אָן געווען אַן ענטשלאָסענע און האָט געפונען איהר אויסדרוק אין קאַטעגאָרישע פעראָרדנונגען. דער אינערן־מיניסטער פּיעראַצקי האָט אין זיין רעדע אין סיים אַמשאַרפסטען פעראורטיילט די געשעהענישען און ערקלערט, אַז די רעגירונג וועט נישט דערלאָזען דאָס די געשעהענישען זאָלען זיך פערשפּרייטען און וועט זיי ליקווידירען.

אויף דעם דאָזיגען שטאַנדפּונקט שטעהט די רעגירונג אונפעראָנדערט און ענטשלאָסען.

שעצענדיג די אויטאָנאָמיע פון די אוניווערזיטעטען, וועלכע גיט נישט דאָס רעכט די אָרגאַנען פון דער זיכערהייטס־מאַכט אַריינצוטרעטען אויף דער טעריטאָריע פון די אוניווערזיטעטען — האָט די מאַכט פונדעסטוועגען געטאָן אַלץ, בכדי אָפּצושטעלען די געשעהענישען. די מאַניפעסטאַציעס אויסער די מויערען פון די אוניווערזיטעטען זענען פונאַנדערגעטריבען געוואָרען. די שולדיגע אין די אונרוהען זענען אַרעסטירט געוואָרען. ענדליך, בכדי צו מאַכען אונמעגליך די קאַמפען אינוועניג אין די אוניווערזיטעטען, זענען די הויך־שולען צייטווייליג פערמאַכט געוואָרען.

די פּוילישע בעפעלקערונג און די אונרוהען

צום סוף פון מיין ערקלערונג — גיט צו מיניסטער זאַלעסקי — וואָלט איך געוואָלט מיט דער גאַנצער בעטאָנונג פעסטשטעלען, אַז די אונפעראַנטוואָרטליכע אַקציע פון די עלעמענטען, וואָס האָבען אַרויסגערופען די אונרוהען, האָט געפונען אַן ענטשלאָסענע געגענשטעלונג, סיי אין דער האַלטונג און אין די פעראָרדנונגען פון דער רעגירונג, סיי אין דער ברייטסטער פּוילישער עפענטליכער מיינונג, די קאַטעגאָרישע שטימען פון דער פּרעסע, וואָס האָבען פעראורטיילט די געשעהענישען, קודם כל, די אָרגאַנען, וואָס שטעהען נאָהענט צו דער רעגירונג, די פיל ערקלערונגען פון די פּוילישע יוגענד גרופּירונגען, וועלכע זענען ווי אַמשאַרפסטען אַרויסגעטרעטען געגען די, וואָס האָבען אַרויסגערופען די געשעהענישען — זאָגען קלאָר עדות, אַז מיט די דאָזיגע בעדויערענס־ווערטע געשעהענישען האָט דער כלל פון דער פּוילישער בעפעלקערונג קיין שום געמיינזאַמקייט נישט, און אַז צוליב די דאָזיגע געשעהענישען האָבען זיך נאָכאַמאָל מאַניפעסטירט:

די גערעכטע שטעלונג פון דער פּוילישער רעגירונג צו אַלע בירגער אָהן אונטערשיד פון נאַציאָנאַליטעט און גלויבען און דער ווילען פון דער פּוילישער בעפעלקערונג צו אַ פרידליכע צוזאַמענלעבען מיט אַלע נאַציאָנאַליטעטען, וועלכע בעוואוינען פּוילען און בעציהען זיך לאָיאַל צו דער פּוילישער מלוכה.

נייע וועגען

פאַר יוד. זעלבסטפערטיידיגונג

דער צוברעקלונגס־פּראָצעס און די ערשיינונגען פון פונאַנדערפאַל, וואָס מען בעמערקט ביים יודישען פאָלק אין פערשידענע מלוכות, ווי אויך די אָנהאַלטענדיגע יודען־העצער מאַכען אויך נויטווענדיג אַ בעשטענדיג זוכעניש נאָך נייע מעטאָדען פון אָפּוועהר. דאָ זאָל אָנגעוויזען ווערען אויף צוויי נייע פּראַקטישע מיטלען. ערשטענס: דאָס יודענטום פערמאָגט אַ געוואַלדיגען גייסטיגען אַרסענאַל, אין וועלכען עס קענען ווערען געקאָוועט שטאַרקע אָפּוועהר־וואַפען, מיט וועלכע מ׳קאָן זעהר לייכט בעוואָפענען די יודישע מאַסען.

עס איז אַ טרויעריגער פאַקט, וואָס אין די מערסטע יודישע קרייזען אין פאַרהאַן בלויז ווייניג קענטעניש איבער דער אַזוי הויכער ראָלע פון יודענטום אין דער אַלגעמיינער מענשליכער קולטור.

דער דייטשער יוד הויבט נישט אָן וויסען, אַז דער, אָדער יענער בעריהמטער פראַנצויז איז פון יודישען שטאַם; דער פראַנצויזישער יוד ווייזט נאָך ווייניגער פון דייטשען יוד; ביידע ווייסען שוין כמעט גאָרנישט פון איטאַליענישען יוד.

ווען אָבער מ׳זאָל ברענגען ריכטיג צום בעוואוסטזיין יעדען יוד די גראַנדיעזע אויפטון פון זיין שטאַם; ווען ער וואָלט דערקענען, אַז פיל דערגרייכונגען אין דער טעכניק, למשל, וואָס מאַכען איהם אויף שריט און טריט בעקוועם דאָס טעגליכע לעבען, — אַז זיי שטאַמען פון יודישען מוח, ווי למשל, דער טעלעפאָן (פיליפּ רייסס אַלס ערפינדער), מיקראָפאָן (עמיל בערלינער), ראַדיאָ־רעהרלעך (לועבען), ראַדיאָ־כוואַליעס (הערץ) און פיל אַנדערע רעוואָלוציאָנערע ערפינדונגען; אַז גאַנצע צווייגען פון דער מעדיצין שטעלען מיט זיך איינענטליך פאַר יודישע וויסענשאַפטען, וועמען ער אַליין און אַנדערע מיט איהם האָבען צו פערדאַנקען דאָס געזונד אָדער די רעטונג; אַז פיל אַנדערע קולטורעלע דערגרייכונגען, וואָס זענען אַ ציהונג פאַר דער מענשהייט — זענען פון יודען בעשאַפען; אַז אַ בעקעמפונג פון יודישען גייסט הייסט אַ שעדיגונג פון דער גאַנצער קולטור, — דאַן וואָלט אויך דער גלייכגילטיגסטער יוד, וואָס פיהלט בכלל קיין צוזאַמענהאַנג נישט מיט דעם יודענטום, געלערנט ליבען און אַכטען זיין יודישען שטאַם.

דאָס יודענטום, וועלכעס פלעגט אויף פערמיטלען אַזוי קולטור־עלער בעציהונג, ווערט אָפט דורך ביזוויליגע נישט אינפאָרמירטע קרייזען אַוועקגעשטעלט בלויז אַלס קולטור־מעקלער און פערמיטלער, אָבער באמת זענען די יודען די בעגרינדער פון פיל וויסענשאַפטען, ווי אַ שטייגער: אַלבערט איינשטיין, ד״ר שוואַרץ (דער ערפינדער פון לופטשיף־סיסטעם אַלאַ צעפּעלין), ווייטער די בעגרינדער פון פאָלגענדע וויסענשאַפטען: פּסיכאָאַנאַליז (זיגמונד פרויד), פעלקער־פּסיכאָלאָגיע (לאַצאַרוס און שטיינטהאל), אַ נייע קרימינאַל־פּסיכאָלאָגיע (לאָמבראָזאָ), די פערגלייכענדע מערכען־פאָרשונג (בענפיי); מ׳זאָל נעהמען אין בעטראַכט די גרויסע מחנה פון נאָבעל־פּרייז־טרעגער (מעדיצינער, כעמיקער, פיזיקער א.אַז.וו.) — דאַן וועט מען אַרויסזעהן, אַז דאָס יודענטום האָט צווישען אַלע נאַציאָנען די גרעסטע צאָהל פון נאָבעל־פּרייז־טרעגער.

אָבער עס לוינט זיך אַ בעטראַכטונג אויך איבער עטליכע ווירקליכע „פערמיטלער": געאָרג בראַנדעס האָט ענטדעקט טאַלאַנטען און האָט פערמיטעלט פאַר די אייראָפּעער די נאָרדישע דיכטער. יאָזעף יאָאַכים, וועמענס הונדערט־יעהריגער יובילעאום עס איז נישט לאַנג געפייערט געוואָרען, איז צוו. אַנד. אַלס וויאָלינאַ אויך געווען אַ פערמיטלער, אָבער די „וויאָלין־שולע", וואָס ער האָט אַרויסגעגעבען, געניסט פון וועלט־בעריהמטקייט. ווייטער: זענען בעער־האָפמאַן, שניצלער, וואַסערמאַן, ווערפעל אויך „פערמיטלער"? די בעניי[ער] פון דער טעאַטער־ביהנע אָטאָ בראַהם און ריינהאַרדט. די אונשטערבליכע שוישפּילער פאַרנאַי, צעאָן, דייוויזאָן; דעסואַר, ערנסט דויטש, פרידמאַן, זאָנענטאַהל; עליזאַבעט בערגנער, די ראשעל? אָדער די קאָמפּאָניסטען שאַרדוש ביזע, גאָלדמאַרק, הלוי, מענדעלזאָן־בערטאָלדי, מייערבער, רובינשטיין, אָפענבאַך? אָדער בילדענדע קינסטלער־סקולפּטאָרען: אַנטאָקאָלסקי, בערנש טאַם, באַקסט, יאָזעף איזראַעלס. מאַקס ליבערמאַן? און אַ מענגע אַנדערע פון דעם סאָרט ווי שפּינאָזאַ, בערגזאָן, הוסערל, גומפּלאָוויטש, היינע, וועמען די ווירקליכע קולטור וועלט טראָגט אַקעגען דעם גרעסטען כבוד?!

וואָס יודען קענען אויפטון, ווען זיי זענען פריי פון קייטען, האָט בעוויזען דאָס איטאַליענישע יודענטום, צעהלענדיג פאַר׳ן וועלט־קריג בסך־הכל עפּעס מעהר פון 30.000 נפשות מיט אַן אימפּאָזאַנטער צאָהל פון שטאַאַטסמענער, נאַציאָנאַלעקאָנאָמען, דיפּלאָמאַטען און העכער 30 אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָרען.

———

דאָס דאָזיגע מיטעל וואָלט זיין נאָר אַנ׳איינע־ווענינסטער פאַנצער פאַר די יודען אינ׳ם קאַמף מיט זייערע שונאים; עס איז אָבער אַבסאָלוט נויטיג צו שאַפען אויך אַנ׳אויסערליכע פעסטונג אַן וועלכער עס זאָל זיך צושמעטערן דער אַטאַק פון די יודישע פּעלוימדער. שאַפט אַ רוהם־פּאַלאַץ פאַר׳ן יודישען געניוס!

זאָל ביי יעדען איינגעאַווירט ווערען אין מוח, אַז אַ דאַנק יודען איז אין אַלטען עסטרייך (זאָנענפעלס) אָפּגעשאַפט געוואָרען די פאָלקס־געפעהר־ליכע אַלגעמיינע טאָרטור, מיט וועלכער דווקא יודען זענען אָפט ביים יובעל־געשריי פון דער מענגע בעפאָלטערט געוואָרען; אַז יודען, וועלכע מ׳האָט אַמאָל אין אייראָפּאַ פערשריגען אַלס ברונעם־פערגיפטער און פערשפּרייטער פון שוואַרצען טויט — אַז די יודען האָבען אויפגעהאַלטען די שרעקליכע מגפה, די סיפיליס (עדרליך, וואַסערמאַן), אַז די יודען האָבען ביי דער בעקעמפונג פון אַנדערע קראַנקהייטען, ווי בכלל, אויף מעדיצינישען געביט בעוויזען גראַנדיעזע לייסטונגען (ווי נאַריש קומט עס פאָר, ווען אַן אַנטיסעמיט זאָגט זיך אָפּ פון אַ יודישען דאָקטאָר, בעהמענדיג גלייכצייטיג דעם מעדיקאַמענט פון יודישען ערפינדער); דער אַנטיסעמיט זאָל געוויר ווערען, אַז דער יוד, וועלכער איז לאַנג געווען דערווייטערט פון די עפענטליכע בילדונגס־אינסטיטוציעס האָט זיך רעוואַנזשירט מיט׳ן ערפאָלגרייכען קאַמף פאַר דער איינפיהרונג פון אַלגעמיינער פאָלקס־בילדונג; אַז דער יוד, אַוועקגעשטעלט אַלס פאָלקס־פיינד, האָט אומגעהויער פיל געטון פאַר דער פערבעסערונג פון דער פאָלקס־לאַגע (ריקאַרדאָ, מאַרקס, לאַסאַל, זינגער, בערנשטיין, האַאַזע, וויקטאָר אַדלער, לעאָן בלום, און זעהר פיל אַנדערע; ס׳מעג זיך שטעלען ווי מען וויל צו איינצעלנע פון זיי — עס בלייבט אַ פאַקט, אַז זיי האָבען געוואַלדיג דערהויבען די סאָציאַלע לאַגע פון דער אַרבייטערשאַפט); אַז דער יוד האָט בייגעטראָגען פיל צום אויפבליה פון די שטעט, וואָס אין זייער פאַריפעריע האָט מען פערברענט „אומגלויבליכע" יודען אויפ׳ן שייטער־הויפען.

דער אַנטיסעמיט זאָל דערזעהען, אַז כמעט די גאַנצע יודישע געשיכטע איז אַ העלדען־עפּאָס, נישט בלויז פון קאַמף און זיג, נאָר אויך אינ׳ם אויסשטעהען פון ליידען און מפּלות.

ה. ז—ט.

אַ דראַמע אין דריי אַקטען מיט אַן עפּילאָג

דאָס זענען די געשעהענישען אויפ׳ן ווייטען מזרח

קאָמענטירענדיג די געשעהענישען אויפ׳ן ווייטען מזרח, שרייבט די „פּאָסישע צייטונג":

„יאַפּאַן איז איצט די איינציגע מלוכה, וועלכע וויל און קען אָנגרייפען, אין איינער פון די געגנער צייטונגען זענען פעראָפענטליכט געהיימע דאָקומענטען, וועלכע דאַרפען בעווייזען, אַז יאַפּאַן שטרעבט צו אָקופּירען כינע, איזאָלירען די פעראייניגטע שטאַאַטען, אַראָפּוואַרפען רוסלאַנד און עראָבערן די מאַכט כמעט איבער דער גאַנצער וועלט.

די דאָזיגע פאַן־יאַפּאַנישע מרומים, קענען נישט זיין קיין פּאָליטישע רעאַליטעט. אין דער ווירקליכקייט קען מען פערשטעהען דעם זין פון די געשעהענישען אין מאַנדזשוריען, נאָר ווען מע מאָהנט זיך אין דעם, וואָס עס איז דאָ פאָרגעקומען פריהער. מיר שטעהען אין דעם סטאַדיום פון דריטען אַקט פון דער מזרח־אַזיאַטישער דראַמע.

דער פּראָלאָג פון דער דראַמע: ווען די יאַפּאַנער האָבען גוטוויליג אָנגענומען די מערב־טעכניק, וואָס עס איז פאָרגעקומען מיט 70 יאָהר צוריק, און נאָך וועלכען עס איז פאָרגעקומען דער ענגליש־פראַנצויזישער אָנגריף אויף פּעקין.

דער ערשטער אַקט: יאַפּאַן לאָזט זיך אויפ׳ן קאָנטינענט. פּעקין רופט צו הילף. די גרויסע מלוכות אינטערווענירען, — רוסלאַנד, דייטשלאַנד און פראַנקרייך.

דער צווייטער אַקט: דער דייטשער פלאָט אָקופּירט טשאַאָ־טשאַו, די רוסען פערנעהמען פּאָרט־אַרטור, דעם דאָזיגען שליסעל צו מאַנדזשוריען. ווילהעלם דער 2. שרייבט צו זיין קוזען ניקי — (ניקאָלאַי דעם 2.):

„רוסלאַנד און דייטשלאַנד דאַרפען ביים טויער פון דעם געלען ים, אַלס פאַרשטעהער פון דעם הייליגען געאָרג און דעם הייליגען מיכאַיל, פערטיידיגען דעם הייליגען צלם אויפ׳ן מזרח".

דערווייל ערוואַכט כינע, וועלכע איז בעראַבעוועט געוואָרען סיי מצד די פיינד, זיי מצד די פריינד. עס קומט פאָר דער אויפשטאַנד פון די באָקסערס, דער מאָרד פון דייטשען באָטשאַפטער אין פּעקין און די אָקופּאַציע פון דער כינעזישער הויפּט־שטאָט מצד די פעראַבינדעטע מיליטער־אָפּטיילונגען. אין 5 יאָהר אַרום דערלאַנגען „די געלע קאַרליקעס" דעם רוסישען ריז אַ העפטיגען קלאַפּ אויף די מאַנדזשוריער שלאַכט־פעלדער. ווען עס הויבט זיך אָן די וועלט־מלחמה לעגט יאַפּאַן אַרויף איהר האַנד אויף טשאַאָ־טשאַו.

איצט רעדט זיך וועגען מאַנדזשוריען. די פעלקער־ליגע קען נישט צוליב טון די סאָוויעטען און ערקלערען די יאַפּאַנער אַ קריג. דאָס זעלבע — מען קען נישט אויסנוצען דעם פאָרשלאַג פון גראַף קודענהאווע־קאַלערגי, וועלכער פאָרמולירט: „מזרח אַזיען פאַר די מזרח־אַזיאַטען", און אַוועקגעבען כינע אין די הענד פון יאַפּאַן.

די לאַגע שאַפט זיך זעהר אַ קאָמפּליצירטע און דעם ראַט פון דער פעלקער־ליגע, וועלכע איז איצט פערזאַמעלט אין פּאַריז, שטעהט פאַר אַ שווערער אויפגאַבע.

וועגען דעם זעלבען „דריטען אַקט" פון דער ווייט־מזרח׳דיגער טראַגעדיע שרייבט אויך דער „בערלינער טאַגעבלאַט":

„בריאַן האָט נישט געקענט פאָהרען קיין גענף, דעריבער איז דער ראַט פון פעלקער־בונד געפאָהרען קיין פּאַריז, כדי דאָרט אָפּצושפּילען דעם דריטען אַקט פון דער דראַמע „מלחמה אָדער שלום אויפ׳ן ווייטען מזרח".

די סעסיע פון ראַט פון פעלקער־בונד אין פּאַריז איז אַ געשעהעניש. אין גענף איז די סעסיע פון ראַט עהנליך צו אַן אויפנאַהמע פון אַ קלאַנג־פילם: מען מיידט אויס יעדען זייטיגען שאָרך. אין פּאַריז קענען די פּאָליטישע געשעהענישען, אין דער בעגלייטונג פון דעם פּובליציסטישען רעש, אויף קיין רגע נישט זיין אויסגעשלאָסען פון דער ספערע פון דער אויפנאַהמע. אין גענף זיצען די אַנטיילנעהמער פון דעם ראַט אונטער די שטראַלען פון דעם פּובליקום־פּראָזשעקטאָר. אין פּאַריז זענען זיי אויף העלפט בעהאַלטען אונטער די קוליסען. אין גענף רעדט נאָר דער ראַט פון פעלקער־ליגע; אין אַזאַ צענטר, ווי פּאַריז, רעדט דער ראַט אויך.

אָהן ענדערונג בלייבט דאָס בילד, אין וועלכען עס דאַרפען זיך בעגעגענען צוויי קריגערישע מזרח־אַזיאַטישע ברודער: דער קליינער יאָשיזאַוואַ, מיט זיין אונבעוועגליכען פּנים פון אַ ספינקס, וועלכער לאָזט אַראָפּ, ווי טראָפּענס, פון זיינע ליפּען 55 ווערטער אַ מינוט, מיט אַ ציגאַר, גרויס ווי אַ מיטעלער קאָלבאַס, וועלכען ער לעגט אַוועק אין אַ זייט, נאָר ווען ער האָט דאָס וואָרט. געגען איהם דער הויכער, שלאַנקער דאָקטאָר שע, אַ רעדנער, וועלכער דערהויבט זיך ביז פּאַטאָס. נאָר לעבען דעם יאַפּאַנער שטעהט נישט די פיגור פון לאָרד רעדינג, וועלכענס אונגעוועהנליכע קאַריערע פון אַ שיף־יונגע ביז וויצע־קעניג פון אינדיען. האָט זיך פערענדיגט מיט אַ קורצען גאַסטראָל אַלס אויסערן־מיניסטער, האָט אויף אַ צייט זיך איבערגעריסען; אנשטאָט איהם — סער דזשאַן סיימאָן, פּונקט אַזאַ נייע פּערזאָן אין קאַבינעט פון אויסערן מיניסטער, ווי אין ראַט פון פעלקער־ליגע. עס פעהלען צוויי בעדייטענדע פיגורען פון אויסערן־מיניסטאָרען — דער דייטשער און איטאַליענישער.

עס בלייבט אָבער, ווי פריהער די אונגעהויערע אויפגאַבע איהר אויסערגעוועהנליכע ערנסטקייט האָט זיך מיט גאָרנישט געענדערט.

———

פון יודישען לעבען אויפ׳ן ווייטען מזרח

האַנקאָנג (יט״א) דאָ איז געשטאָרבען אין עלטער פון 67 יאָהר איינער פון די געלערנטסטע יודען פון די אַראַביש יודישע קהלות אויפ׳ן ווייטען מזרח דוד גאַבּיי. דער פערשטאָרבענער איז געשטאַנען פיל צענדליגער יאָהרען בראש פון אַלע יודישע קולטורעלע און רעליגיעזע אונטערנעמונגען אין האָנקאָנג. ער האָט בעזיצט בעדייטענדע קענטנישען אין דער תלמודישער ליטעראַטור. דער פערשטאָרבענער האָט זיך פיל מאָל בעטייליגט אין דיספּוטען אין נישט יודישע טעאָלאָגישע געזעלשאַפטען וועגען יודענטום.

דער פערשטאָרבענער איז פיל יאָהרען געווען א פערוואַלטער פון דער פירמע שאַשון. די לעצטע יאָהרען האָט ער רעזיגנירט און זיך אָפּגעגעבען בלויז מיט געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע ארבייט צווישען די יודען אויפ׳ן ווייטען מזרח.

האַנקאָנג (יט״א) דוד קויפמאַן, דער אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין סיאַם האָט זיך צוריקגעקעהרט פון די פעראייניגטע שטאַאַטען און בלייבט אויף זיין אַמט אין סיאַם. קויפמאַן שפּילט איצט א גרויסע ראָל אויפ׳ן ווייטען מזרח, ער שטעהט נאָהענט צו יודישע געזעלשאַפטליכע קרייזען און איז גוט בעקאַנט מיט די אָרטיגע יודישע פּראָבלעמען. דוד קויפמאַן איז פריהער געווען אַמבאַסאַדאָר פון די פעראייניגטע שטאַאַטען אין באָליוויע.

גרויסע ארץ־ישראל־אקאדעמיע

איז נעכטן פארגעקומען אין לאדזער פילהארמאניע־זאל

רעדעס פון ד"ר ארטור האנטקע און ד"ר מיכאל טרויב

אין צוזאמענהאנג מיט דער קרן היסוד־אקציע איז נעכטן אין פילהארמאניע־זאל פארגעקומען א גרויסע ארץ־ישראל־אקאדעמיע. אויף וועלכער עס זענען ארויסגעטרעטן דער מיטגליד פון ציוניסטישן אקציאנס־קאמיטעט און דירעקטאר פון קרן־היסוד אין ארץ־ישראל ד"ר ארטור האנטקע און ד"ר מיכאל טרויב פון בערלין.

די אקאדעמיע האט געעפנט דעפ. ד"ר ראזענבלאט, וועלכער האט פארגעשטעלט דעם ד"ר האנטקע אלס אנ'אלטן ציוניסטישן טוער, וואס האט זיך אויפ'ן ערשטן רוף פון הערצל'ן געשטעלט אין די רייהען, און פון יענעם טאג אן שטעהט ער ביי דער שווערער ציוניסטישער „ארבייט". ד"ר האנטקע איז דאס ערשטע מאל אין לאדז און פאר די לאדזער יודען האט ער ספעציעלע פארדינסטען, ווייל בעת דער מלחמה איז ער געווען דער פארמיטלער פון די פאגדעו, וואס די פוילישע יודען אין רוסלאנד האבן געזאמעלט פאר זייערע ארימע ברידער אין לאדז.

דאן בעקומט דאס ווארט ד"ר האנטקע, ער רעדט דייטש און זאגט צווי. אנדערען: אין אנהויב פון מאדערנעם ציוניזם זענען געשטאנען 2 מענשען און 2 קליינע ביכער, דאס איז געווען פינסקער מיט זיין „אויטאעמאנסיפאציע" און הערצל מיט זיין „יודענשטאט": די דאזיגע 2 ביכער האבען אונז עפיס געוויזען, וואס איז פאר אונז כמעט אסימילירטע יודען געווען ניי. די ביכער האבען אונז געלערנט. אז צוליב דעם אנטיסעמיטיזם, וואס האט געהערשט ארום אונז דארף מען נישט פארצווייפלען, אז מיר דארפען נישט בויגען דעם קאפ צוליב דעם, וואס די גאנצע וועלט זאגט, אז יודען זענען שלעכט, נאר ס'זענען פעראן אביעקטיווע סיבות. וואס ברענגען צו דער לאגע, דאס איז דערפאר, ווייל מיר זענען אהן א היים און אהן א לאנד און וואס מיר זענען איטעטום אין דער מינדערהייט, אז נאר דאס איז דער אונטערשיד צווישען אונז און דער ארומיגער וועלט.

אונזערע פיהרער האבען אונז געלערנט, אז געגען אנטיסעמיטיזם איז נישט קיין מיטעל זיך אפצוגרעניצען פון דער ארומיגער וועלט און פון דער אלמענשליכער קולטור נאר מיר מוזען שאפען אייגענע קולטור־ווערטען און דורך זיי געפינען א וועג אין דער פרייער וועלט. צו אייגענער ארבייט, צו א נארמאל פאלק אויף אנ'אייגענעם באדען. אזוי ווי מיר זענען געווען אמאל און וואס די ארומיגע פעלקער בעזיצען איצט.

ווען אלע זענען אויפגערעגט און פערביטערט צוליב דעם אנטיסעמיטיזם, וואס בושעוועט ארום, זענען מיר ציוניסטען רוהיג, נישט דערפאר, ווייל מיר פערקלענערען די דערנידעריגונג נאר דערפאר, ווייל מיר האבען נאך אנ'אייגענע ארבייט אויף און קענען נישט אוועקגעבען די גאנצע אויפמערקזאמקייט פאר אנדערע זאכען.

פינסקער און הערצל זענען געווען פון די מענשען, וועלכע האבען נישט נאר אונז געוויזען א צוקונפט, נאר האבען אויך געהאט דאס גליק צו זעהען ווי זייערע געדאנקען ווערען די געדאנקען פון גאנצען יודישען פאלק.

ווען מען שטעהט אין קאמף זעהט מען נישט דעם גרויס פון ערפאלג, ערשט דעמאלס ווען דער קאמף ענדיגט זיך זעהט מען דעם ערפאלג. מיר האבען מיטגעמאכט א שווערען קאמף און ערשט היינט זעהען מיר דעם ערפאלג, מיר האבען איצט די פרות פון 180 טויזענד יודען אין ארץ־ישראל מיט דער גרויסער לאנדווירטשאפט, מיט דער העברעאישער קולטור, מיט דער גרויסער נאציאנאלער ארבייט אין גלות, מיט דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און גרויסער ציוניסטישער פעריפעריע.

מיר לעבען איצט שרעקליכע צייטען, מיר ווייסען נישט, או מיר שטעהען אין אנפאנג, אדער אין העכסט־פונקט פון דעם גרויסען עקאנאמישען קריזיס, אמת, אז די הארמאטען רוהען איצט, אבער עקאנאמישע מלחמה איז נישט קלענער ווי די וואפען־מלחמה. מיר שטעהען אין א שווערער צייט, דעם יודישען פאלק געהט שלעכט, מיר ווייסען דאס, ווייל יעדען איינציגען פון אונז איז שלעכט, אבער א פאלק איז נישט אידענטיש מיט די עינצעלנע מענשען פון פאלק. אבער ס'זענען פעראן פאלען ווען מיליאנען מענשען פון פאלק גייט שלעכט און דאס פאלק שטעהט פאר א נאציאנאלען אויפשוואונג. אזוי איז געווען אין אנהויב פון דער וועלט־מלחמה, מיר זענען דעמאלט געווען גרייט צו אקטיווער טעטיגקייט, ווייל מיר זענען די שילער פון פינסקער און הערצל צו האבען דעם גרויסען מוט בעת א קריזיס איבערצוגעהן צו אקטיווער ארבייט. ווען דר. ווייצמאן אין סאקאלאוו האבען אין יאהר פון 1915 ביז 1917 געהאט די ענגלישע קראפט צוצוגרייטען די באלפור־דעקלאראציע, דארפען מיר איצט זיכער נישט פערצווייפלען.

איך ווייס, ס'איז אמאל לייכטער צו שטארבען פאר'ן פאטערלאנד, ווי אוועקצוגעבען דעם לעצטן גראשען פאר שטייער און ווייטער לעבען. מיר יודען ווייסען אבער פון שווערע צייטען און אויך איצט טארען מיר נישט פערצווייפלט ווערען. לאזט אייך נישט דערדריקען פון דעם אנטיסעמיטיזם. וועלכער וויל אונז אין איצטיגען מאמענט דערדריקען און ברענגען צו פערצווייפלונג.

נישט מיר זענען דער אנהויב פון ציוניזם, אין אלע יאהרהונדערטער זענען געווען יודען, וועלכע האבען געשטרעבט קיין ארץ־ישראל. דאס 19־טע יאהרהונדערט איז אבער געווען דאס קולטור־יאהרהונדערט, די לעהרער פון דער פראנצויזישער רעוואלוציע האבען אונז געגעבען די מעגליכקייט צו שאפען אנ'ארגאניזירטע פאלעסטינא־בעוועגונג.

מיר קענען איצט זעהר רוהיג רעדען וועגען דעם צושטאנד אין ארץ־ישראל, איז פערגלייך מיט די אייראפעאישע לענדער איז אין ארץ־ישראל פערהאן פיל וועניגער ארבייטסלאזע, די אינדוסטרי ארבייט, די בוי־בעוועגונג איז אין פולען גאנג, די פראדוקציע געהט פאראויס און די פראדוקטען ווערען פערקויפט, מיר מוזען אנערקענען, אז דער ארץ־ישראל'דיגער יוד בעשטעהט נישט פון בלויז אידעאל, ער האט אויך מעלות און חסרונות. און גוט, איז אז מיר זעהען די חסרונות, דאס איז א סימן אז מיר געפינען זיך דארט, וואלטען מיר דארטען נישט געווען וואלט נישט געווען וואס צו טאדלען.

ווען מיר וועלען אויף איין מאמענט א טראכט טאן, אז מיר וועלען מוזען אינגאנצען אפשטעלען אונזער ארבייט בנוגע ארץ־ישראל, דער דור אין ארץ־ישראל איז שוין אבער פערפלאנצט און פערפעסטיגט, ווען מיר זאלען נישט מעהר האבען קיין מענשען פאר ארץ ישראל וואלט אלץ געווען פערפאלען. אבער קיין חלוצים פעהלען אינו נישט; ס'זענען פערהאן אויסערליכע שוועריגקייטען פון איינוואנדערען, אבער פון אומעטום שטרעבט אונז יוגענד אין אונזער לאנד.

ס'ועלעי פערהאן פערשידענע ווירטשאפטליכע רעצעפטען פאר ארץ־ישראל איך וויל זיך מיט זיי נישט פערנעהמען, אבער אייגס איז קלאהר, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע און די יודישע אגענץ געפינען זיך אין זעהר גרויסע פינאנציעלע שוועריגקייטען און צוליב דעם האט מען שוין זייט חדשים נישט אויסגעצאהלט די לעהרער און בעאמטע און מיר קענען נישט ווייטער פיהרען קיין וויכטיגע ארבייטען. אבער זאלען מיר זיך פארשטעלען, אז ס'וועט קומען א מאמענט, אז מיר וועלען צוליב דער אדער אנדערער סיבה נישט קענען שיקען קיין ארץ־ישראל קיין איין גראשען, איז אויך דער ישוב נישט אין געפאהר. דער ווירטשאפטליכער ארגאניזם פון ישוב איז א געזונדער. פערשטעהט זיך, אז טויזענדער יודען וואלטען דעמאלט געמוזט צוריקוואנדערען, או אנדערע טויזענדער וואלטען זיך געפינען אין נויט. אבער דאס נאר 10 פראצענט פון ישוב, 90 פראצענט וועט ווייטער דארט בלייבען, דער ארץ־ישראל־ישוב וואלט פערוואונדעט געווארען, אבער נישט געשטארבען, וואס הייסט דאס? דאס הייסט, אז דער קרן קימת און קרן־היסוד האבען דארט פערפלאנצט א גרויסע ארבייט, אז דאס געלד איז אויסגעגעבען געווארען דערויף, אז יעדעס יאהר זאלען נייע טויזענדער איינוואנדערער אריינוואקסען אין ווירטשאפטליכען ארגאניזם. און אז מיר וועלען איצט טון, טראגען אלע שוועריגקייטען אונזער חוב פאר'ן קרן־היסוד און קרן קימת ברענגען מיר דערצו, אז אין דער צוקונפט זאלען נייע טויזענדער איינוואנדערער פערפעסטיגט ווערען אין ישוב. מיר דארפען נישט נאר פעסטהאלטען וואס מיר האבען שוין, נאר שאפען פרישעס, דעריבער קענען מיר דרייסט, אפילו אין די היינטיגע צייטען פאדערען געלד פאר ארץ־ישראל. מיר מוזען האבען דאס בעוואוסטזיין, אז די שווערע צייטען זענען פעראיבערגעהענד און זיי וועלען ברענגען צו א נייעם אויפשוואונג און פערשטארקונג פון אונזערע כוחות. מ'טאר נישט קוקען דערויף וואס 180 טויזענד יודען אין ארץ־ישראל זענען נאר איין פראצענט פון יודענטום, ווייל די ארבייט פאר דעם איינעם פראצענט, איז די ארבייט פאר'ן גאנצען גלות־יודענטום, אלוא פאר זיך אליין. די 180 טויזענד יודען זענען דער קערן פאר'ן אויפוואוקס פון א נייער גרויסער נאציע וואס וועט זיך נישט נאר יחוס'ן מיט איהר ארבייט פון פאר 2000 יאהר נאר פון איצט.

מיר קענען דרייסט פאדערען צו טון אייער פליכט פאר ארץ־ישראל. ווייל מיר וועלען נאך דערלעבען די נאהענטסטע צוקונפט פון אויפבליה טראץ אלע עקאנאמישע און אויסערליכע שוועריגקייטען.

די רעדע פון ד"ר האנטקע איז אויפגענומען געווארען מיט שטורמישע אפלאדיסמענטען.

דאן בעקומט דאס ווארט ד"ר טרויב, ער זאגט צווישען אנדערען! איך וויל אפגעבען א לעבעדיגען גרוס פון דעם בלוט און פלייש וואס רופט זיך ארץ־ישראל'דיגער ישוב פון יאהר 1931.

איך בין געפאהרען קיין ארץ־ישראל נאך די טרויעריגע געשעהענישען און האב געמיינט, אז איך וועל דארט אנטרעפען אויף דער בעקאנטער פאגראב־שטימונג, איך בין אבער מודה, אז איך האב געהאט א גרויסען טעות, איך האב נישט אנגעטראפען אויף קיין קריגס־פראנט, נאר אויף א פראנט פון ארבייט און טעטיגקייט.

אומעטום ווי יודען לעבען איז שלעכט 8 מיליאן יודען פון מיטעל־אייראפא, ביי פערשידענע געזעלשאפטליכע ארדנונגען איז פערהאן איין טענדענץ, צו פערשמעלערען און פערקלענערען דעם וועג פון פראדוצענט צום קאנסומענט און די קרבנות זענען מיר יודען. זיכער וועלען מיר פערטיידיגען אונזערע פאזיציעס. מיר ווילען פראדוקטיוו מאכען די יודען, אבער אויף יעדען אויפגעבויטען וועלען זיין צעהן געפאלענע, אויף יעדען געהאלפענעם וועלען זיין צעהן קרבנות אין ארץ ישראל האב איך אנגעטראפען אויף א געזונדע ווירטשאפטליכע סטרוקטור. ווען מיר יודען וואלטען געווען אזוי בעקאנט מיט אונזערע דערגרייכונגען ווי מיט אונזערע צרות וואלט אונזער מוט געווען גאר אנ'אנדער.

דער רעדנער גיט דאן א רייה ציפערן וועגען דער ענטוויקלונג פון ארץ־ישראל אין די לעצטע 10 יאהר.

אין יאהר 1917 זענען אין ארץ־ישראל געווען 60 טויזענד יודען – היינט איבער 180 טויזענד. דער ערד־בעזיץ האט בעטראפען 400 טויזענד דונאם – איצט 1 מיליאן 200 טויזענד. דער קרן־קימת האט פערגרעסערט דעם בעזיץ פון 20 טויזענד אויף 300 טויזענד דונאם ערד. די פאמעראנצען־פלאנטאציעס האבען זיך פערגרעסערט פון 10 טויזענד אויף 60 טויזענד דונאם, דאסזעלבע מיט דער אינדוסטרי, וואו ס'זענען פערהאן 2600 אונטערנעהמונגען. 12 טויזענד ארבייטער מיט 3 און א האלב מיליאן אינוועסטיציע־קאפיטאל, די רוטענבערג־עלעקטריפיקאציע.

דער רעדנער שילדערט דאן העליכע בילדער פון ארץ־ישראל'דיגען ישוב. פון די קאלאניעס א. א. ו. ד"ר טרויב פאדערט אויף די גלות יודען נישט צו פערגעסען אין זייער צוקונפט און טראץ דעם קריזיס צו מאכען די גרעסטע אנשטרענגונגען און צו פערשטארקען די הכנסות פאר'ן קרן־היסוד.

ד"ר ראזענבלאט שליסט די גרויסע אקאדעמיע מיט דער אויפפאדערונג צו קויפען ארץ־ישראל־פראדוקטען.

טעלעגראמען

פראטעסט פון דער ווינער קהלה געגען די אנטיסעמיטישע געשעהענישען אויף דעם ווינער אוניווערזיטעט

וויען, (י.ט.א.) די פערוואלטונג פון דער יודישער וויענער קהלה האט אנגענומען א שארפע פראטעסט־רעזאלוציע געגען די לעצטע אנטיסעמיטישע געשעהענישען אויף דעם ווינער אוניווערזיטעט, וואס איז איבערגעשיקט געווארען צום בונדעס־קאנצלער דר. בורעש, צום וויצע־קאנצלער און צום בילדונגס־מיניסטער פראפ. טשערמאק.

אין דער רעזאלוציע פאדערט די קהלה צו זיכערן מיטלען די יודישע סטודענטען די מעגליכקייט פון נארמאלער ארבייט.

די קהלה־פערוואלטונג האט אויך פעסטגעשטעלט, אז די איינפיהרונג פון ראסיש־אנטיסעמיטישען „סטודענטען־געזעץ" פערלעצט די קאנסטיטוציאנעל־געזיכערטע גלייכבערעכטיגונג פון די יודען.

דעפיציט פון 806 מיליאן דאלאר פאר די ערשטע 4 חדשים אין אמעריקאנער בודזשעט

וואשינגטאן, 24. (ספ. טעל.) דער דעפיציט פון אמעריקאנער בודזשעט אין די ערשטע 4 חדשים בעטרעפט 806 מיליאן דאלאר.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רענטגען־אינסטיטוט

און טרעליך־דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116־33

ד"ר גאלדשטיין־פלאך אויגען־קראנקה פון 1–2

ד"ר וויינבערג אינערע, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7

ד"ר יוסימאן נערווען־קראנקה. פון 12–2

ד"ר סמאפעל רענטגען פון 12–2 און 4–6

ד"ר ראנמאר כירורגישע קראנקה. פון 5–6

ד"ר ראקאיסקי נאז, האלז און אויערען־קר פון 10–11, 2–3 און פון 6–7

ד"ר ראזענצווייג קינדער־קראנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5

ד"ר רוזשאנער הויט־ און געשלעכטס־קר. פון 1–2

נ. ראזען צאהן־ארצט פון 9–1

א. גראדזענטשיק צאהן־ארצט פון 3–7

ציהן־חירורגיע, בעלייכטונגען, קארגאען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען־אינסטיטוט. – היילונג פון הויט־קראנקהייטען פון קאפ (פ.ו.ר.ד) מיט רענטגען־שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ־לאמפען, ריאטערמיע, עלעקטריזאציע

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

פון וויזיטען אין שבת.

לאדזער יודישער קאמעראל־טעאטער

ארעע 1־טער מאי 2. רעזשיסער: דוד צעלמייסטער

היינט, מיטוואך – אייגהייטס־פרייזען **דאמעז פרייז!** היינט א בענעפיס פאר לאדזער ווייבלעך, מיידלעך

אלע פארטער־פלעצער פון די 1־טע ביז די לעצטע רייה 1 זל.

און דאס קאן יעדער מיטנעהמען אויף זיין בילעט אינגאנצען **בחנם א פרוי**

אויף די היינטיגע סענסאציאנעלע פיעסע אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ

דיין ווייבס געליבטער

מיט **בערטא זאסלאווסקא** און **לעאן געטליבערמאן**

און דאס 8־יעהריגע וואונדער־קינד **לאלא אמועל.**

דאס שענסטע און שפאנענדסטע, וואס מען האט ווען געזעהן אין יוד. טעאטער.

בעמערקונג: יעדער וואס קויפט א בילעט, בעקומט אין קאסע דעם צווייטען פלאץ בחנם.

ווער עס קויפט פריהער, בעקומט א בעסערן פלאץ.

מארגן, דאנערשטאג אייגהייטס־פרייזען צום לעצטען מאל

א ר"הארץ. וואס בענקט

די „יודישע פאַרטיי" אין רומעניען
געהט איבער צו א שאַרפער אָפּאָזיציע
רומענישער רעגירונג זאָל פערוועהרען אַנטיסעמי-טישע פערזאַמלונגען

בוקאַרעשט, (י.ט.א.) די לייטונג פון דער „יודישער פאַרטיי" אין רומעניען האָט פער-עפענטליכט א קאָמוניקאַט אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט: אַזוי ווי די רעגירונג האָט ביז איצט נישט בעפרידיגט די וואונשען פון דער יודישער מינדערהייט און האָט אויך נישט בדעה צו בע-פרידיגען די יודישע מינימאַל-פאָדערונגען, אפילו בנוגע דער אָנגעוועהטאָגטער בירגערשאַפט-פראַגע, געהט איבער די יודישע פאַרטיי צו אַן'ענטשלאָ-סענער אָפּאָזיציע צו דער רעגירונג.

בוקאַרעשט, (יט"א) ענטפערענדיג אויף דער אָנפראַגע פון אַ קוזיסטישען דעפוטאַט, פאַר-וואָס עס איז פערבאָטען געוואָרען דער קוזיסטען-קאָנגרעס אין בוזע, האָט דער רומענישער פרעמיער פראָפ. יאָרגא ערקלערט אין פאַרלאַמענט, אַז די רעגירונג וועט אין דער איצטיגער שווערער צייט ערלויבען אויף פערזאַמלונגען בלויז פון די פאַר-טייען, וועלכע האָבען „אויסגעוויזען דער געהעכ-רינער פעראַנטוואָרטליכקייטס-געפיהל לגבי דעם לאַנד".

אין דעם זעלבען זין האָט דער פרעמיער אויך פערעפענטליכט אַן'אויפרוף „צו אַלע רומע-נער", אויפפאָדערענדיג די בעפעלקערונג צו רוהע און אָרדנונג.

אין די יודישע קרייזען רעכענט מען, דאָס אַזוי אַרום וועלען נישט צושטאַנד קומען די אַנטי-סעמיטישע פערזאַמלונגען און צוזאַמענפאָהרען, וואָס ווערען פאָרגעבריייט אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַהרצייט פון „נומערוס קלאַוזוס", וואָס פאַלט אויס דעם 10-טען דעצעמבער.

אַן'אַלפערבאַנדישע יוד. אָרטאָגראַ-פישע בעראַטונג אין קיעוו

מאָסקווע. (י.ט.א.) אַ בעראַטונג פון דער אַלפערבאַנדישער יודישער אָרטאָגראַפישער קאָמיסיע ווערט די טעג צונויפגערופען קיין קיעוו, כדי צו דערגענצען די רעפאָרם פון אויסלייג און פער-ווירקליכען דעם בעשלוס פון צווייטען יודישען קולטור-צוזאַמענפאָהר וועגען אַרויסגעבען א יודי-שען אָרטאָגראַפישען ווערטער-בוך.

אין איהר גרעסטען טייל איז די רעפאָרם שוין דורכגעפיהרט: אין יודישע צייטונגען און אין דער ליטעראַטור הערשט אַן'איינהייטליכע אָרטאָ-גראַפיע. אָבער אין גאַנצען איז נאָך די רעפאָרם נישט דורכגעפיהרט, איינציגע אויסגאַבען בענוצען זיך נאָך מיט די עברע-אותיות, בענוצען פערשידע-נע ווערטער פאַר איין און דעם זעלבען בעגריף א. ד. גל.

דער ציל פון דער בעראַטונג וועט זיין: פערענדיגען מיט די רעשטלעך אומקלאָרקייטען אין אויסלייג, צונויפשטעלען אַ פולען, אויסשעפענדיגע רשימה כללים פון יודישער אָרטאָגראַפיע און רע-דאַגירען דעם יודישען אָרטאָגראַפישען ווערטער-בוך.

די בעשלוסען פון דער בעראַטונג וועלען זיין אָבליגאַטאָריש פאַר אַלע יודישע פראַקציעס אין סאָוויעט-פערבאַנד.

ס'איז שוין פאַר קיינעם נישט קיין סוד,

אַז די נייעסטע פערפומען, פודערן, טואַלעט-זייפען, קעלנישע און בלומען-וואַסערן און אַלער אַרט קאָסמעטיק צו קאָנקורענץ-פרייזען עמפפעהלט די אַלעמען גוט-בעקאַנטע

PERFUMERJA

J. DRUKIER

5 ZAWADZKA 5, tel. 175-92.

בעמערקונג: פאַר ענגראָסיסטען — בעדייטענדע ראַבאַטען.

א בילד פון דער שרפה
וואָס האָט פערניכטעט דעם ענגלישען ריזען-דאַמפער „בערמודא"

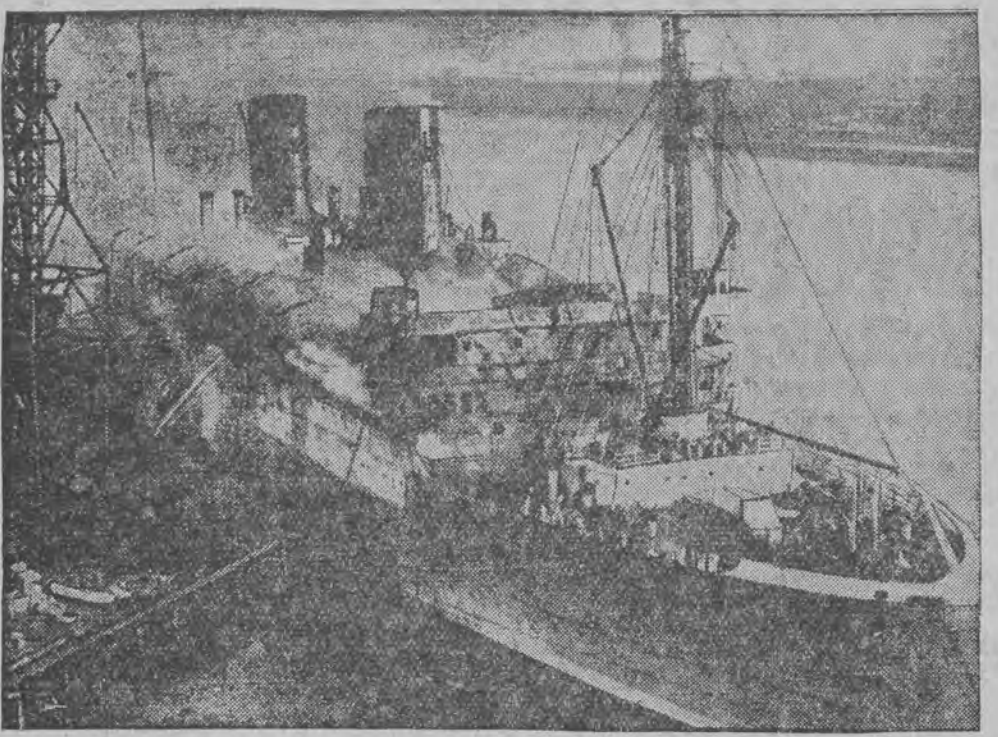

געשטאָרבען דער בעקאַנטער יוד. עקאָנאָמיסט פּראָפעסאָר לאַנדמאַן

באַזעל (יט"א) די טעג איז אין קיעל געשטאָרבען אין עלטער פון 64 יאָהר דער לאַנג-יעהריגער פראָפעסאָר פון עקאָנאָמיע אין באַזעל פראָפ. ד"ר יוליוס לאַנדמאַן, וועלכער האָט געהערט צו די בעדייטענדסטע עקאָנאָמיסטען אין אייראָפּא.

יוליוס לאַנדמאַן שטאַמט פון לעמבערג און האָט זיך געווידמעט עקאָנאָמישע, פילאָזאָפישע און ליטעראַטור-היסטאָרישע פאָרשונגען. אין די יאָהרען 1901–1906 איז פראָפ. לאַנדמאַן געווען סעקרע-טאַר פון אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס-אַמט. צווישען זיינע פילע ווערק זענען ספּעציעל בעקאַנט די אַרבייטען: „פאָלקסווירטשאַפט, אַר-בייטס-רעכט און סאָציאַל-פערזיכערונג אין דער שווייץ" און „דיסקאָנטאָ-פּאָליטיק און רעפּאַראַציעס".

פראָפ. לאַנדמאַן האָט זיך אויך פיל בעשעפ-טיגט מיט יודישע פּראָבלעמען און האָט סימפּאַטי-זירט מיט דער אחד-העמ'יסטישער שטרעמונג אין ציוניזם. פראָפ. לאַנדמאַן האָט זיך אויך שטאַרק אינטערעסירט מיט דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין ארץ-ישראל און סאָוויעט-רוסלאַנד.

143 נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע צייטשריפטען אין דייטשלאַנד

בערלין (יט"א) לויט דעם קאַטאַלאָג פון דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער פרעסע אין דייטש-לאַנד, וואָס איז לעצטענס פערעפענטליכט געוואָרען, ערשיינען אין גאַנץ דייטשלאַנד 143 נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע צייטשריפטען, דערונטער 49 טעג-ליכע צייטונגען, 7 פרעסע-ביולעטינען, 20 וואָכען און מאָנאַטשריפטען פאַר בעזונדערע בערופען (ווי לעהרער-צייטונג, דאָקטוירים-צייטונג א.א.וו.) די איבריגע צייטשריפטען זענען וואָכענבלעטער, וואָס ערשיינען אין פערשידענע שטעדט אין דייטשלאַנד.

אויסער דייטשלאַנד ערשיינען נאָך 14 נאַ-ציאָנאַל-סאָציאַליסטישע צייטשריפטען אין דער דייטשער שפראַך.

גרויסע פאַרבערייטונגען צום חבת-ציון און ביל"ו יובילעאום
(קאָמוניקאַט)

דער הויפט-יובל-קאָמיטעט, וועלכער איז לעצטענס געשאַפען געוואָרען אויף דער פערזאַמ-לונג פון די טעטיגע חובבי-ציון אין וואַרשאַ איז שוין צוגעטראָטען צו אַ ענערגישער אַרבייט, וועל-כע ווערט געפיהרט לויט אַ ברייטען פּלאַן אין בעצוועקט די אַדורכפיהרונג פון די גרויסע יובל-פייערונגען אין גאַנצען לאַנד. איבעראַל אין דער פראָווינץ ווערען געשאַפען אָרטיגע יובל-קאָמיטע-טען, וועלכע וועלען שטעהען אין אַנ'ענגען קאָנ-טאַקט מיט'ן הויפט יובל-קאָמיטעט און וועלען אין איין קלאַנג מיט זייגע אָנווייזונגען אַדורכפיהרען מיט דער הילף פון די חובבי-ציון און עלטערע ציונים די אינדיווידועלע זאַמעל-אַקציע פאַר'ן קרן-קימת.

אויס'ן באַדען, וועלכער וועט אויסגעלייזט ווערען דורך'ן קק"ל פאַר די געזאַמעלטע געלדער, וועט געגרינדעט ווערען דער „כפר חבת-ציון" (ביל"ו). די דאָזיגע קאָנקרעטע אויפגאַבע — דער אויפבוי פונ'ם חבת-ציון-דאָרף, האָט דערוועקט די ציוניסטען פון אַלע פאַרטייען און ביי אַלע נאַצי-יאָנאַל געזאָנענע יודען א אַקטיווען אינטערעס פאַר דעם יובל קאַמפּיין און אין צעהנדליגער ערטער (קוטנאָ, קיעלץ. ביאַליסטאָק, קאַוועל, א. א.) ווע-רען אָרגאַניזירט יובל-באַזאַרען, הגרלות, אָוועגדען א. א. וו.

אין פיל שטעט האָבען די יובל-קאָמיטעטען בעשלאָסען איינשרייבען אין ספר-הזהב פון קק"ל די פערשטאָרבענע חובבי ציון און פערדינסטפולע ציונים, וועלכע האָבען געאַרבייט און געווירקט אין די פערשידענע שטעט אין לאַנד.

די יוגענד אָרגאַניזאַציעס גרייטען זיך אויף אַ בעזונדערען אופן צו פייערען דעם דאָפּעלטען יובל. זיי גרייטען שוין צו פערשידענע אָוועגדען, פייערליכע פערזאַמלונגען א. ז. וו. דערביי ווערט אָרגאַניזירט די גרויסע יובל מאַסען-אַקציע אין די חנוכה-טעג.

ווי עס איז צו זעהן, זענען די פאַרבעריי-טונגען צו די יובל-פייערונגען און קאַמפּיין אין פולען גאַנג און ס'איז נישטאָ קיין ספק, אַז זיי וועלען ברענגען ענטשפרעכענדע ממשות'דיגע רע-זולטאַטען פאַר דער גרינדונג פון „כפר חבת-ציון".

אַטאַמאַן סעמיאָנאָוו און ציגאַנקא מאַשאַ

(סוף).

— קומט מיט מיר אין סאַלאָן, טרינקען אַ גלעזעל טיי. האָט מאַשאַ אַ זאָג געטון, און איידער איך האָב די איינלאַדונג אָנגענומען האָט מאַשאַ גראַ-ציעז זיך אויפגעהויבען, גענומען מיר אונטער'ן אָ-רעם און איך האָב איהר אַריינגעפיהרט אין סאַלאָן. אין אַ בעקוועמען ווינקעל האָט מען אונז דערלאַנגט טיי און ביסקוויט, און מאַשאַ האָט אָנגעהויבען רע-דען: עס האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז אין דער צייט וואָס איך האָב איהר נישט געזעהן, האָט מאַשאַ געמאַכט בעדייטענדע פאָרשריטען אין בילדונג, זי האָט געלערנט אַביסעל ענגליש, אַביסעל פראַנצויזיש, אונזער געשפּרעך — האָט זיך געגליטשט איבער פערשידענע זאַכען, ביז מיר זענען געקומען צו דער פראַגע וועלכע האָט מיר אינטערעסירט מעהר ווי אַנדערע.

— דערלויבט מיר צו פרעגען...

— נו, וואָס? וואָס ווילסטו וויסען? — האָט מיר מאַשאַ בערוועגיש איבערגעריסען. — פרעג טשאַרט סטאַבאַי!... איך וועל דיר אַלץ דערציילען... דאָ האָב איך קיין מורא נישט... אין שאַנכאַי האָט מען מיך געוואָלט שיסען, דערפאַר בין איך אַנטלאָ-פען. אַ קראַנקען חתן איבערגעלאָזען, אַרויספיהרען איהם האָט מען מיר נישט ערלויבט... נו, נעהמט איהם דער טייוועל... אויך אַ פאָדלעץ. ער האָט מיר נישט געליבט. נאָר מיין געלד געוואָלט. נו, וואָס! געווען מאַשקאַ ציגאַנקאַ, אַטאַמאַנשאַ געוואָרען, אַ צאַריצאַ, געשאָסען, געשטאָכען, לאַווקאַ... וואָס כאַ-כאַרכאַ? מאַשאַ האָט אויסגעשאָסען מיט אַזאַ היס-טערישען געלעכטער אַז אַלע דערבייאיזיגע האָבען זיך דערשראָקען... מאַשאַ האָט שווער געאָטעמט, עס האָט זיך אין איהר דערוואַכט דער צעיושעטער כאַראַקטער.

דעם טאָג האָט מאַשאַ זיך שוין מעהר נישט בעוויזען, זי איז געלעגען אין איהר קאַבינע, אויפ'ן פריהמאָרגען נאָך דער געשעהעניש, איז אונזער שיף געקומען אין אינדאָ כינעזישען פאָרט האָנג-קאָנג.

די שיף איז דאָ שטעהן געבליבען גאַנצע צוויי מעת-לעת. איך האָב געשיקט פרעגען, אפשר וויל מאַשאַ פאָהרען אין דער שטאָט אַריין?. מאַשאַ האָט גע-בעטען אַז איך זאָל וואַרטען אויף איהר, זי וועט פאָהרען...

אין אַ שעה אַרום האָט זיך בעוויזען מאַשאַ, אין אַ וואונדערבאַרען ראָזאָווען טואַלעט, אונטער אַ ראָ-זאָווען שירם, האָט זי ווידער געצויגען אויפמערקזאַמ-קייט ווי אַ רייצענדע, בעצויבערטע בעשעפעניש, מיר זענען אַראָפּ פון שיף און געפאָהרען אין שטאָט אַריין.

מאַשאַ האָט זיך צורעדט ווי אַ ווידוי האָבען גע-קלונגען איהרע ווערטער:

— אין קאַלאָוו טאַמבאָווער גובערניע בין איך געבוירען, דער פאָטער אַ סטאָליאַר, בין איך געווען אין אַ גרונט-שול. צו 16 יאָהר אַריינגעפאַלען אין אַ שאַנטאַן, פון איין שאַנטאַן אין אַנדערן, ביז איך בין אין כאַרבין געקומען, שוין געווען מלחמה צייט, דערזעהען אַ יודען אַ „קראַסאַוויצע" פערליבט זיך אין איהם, מיט איהם אַ לעבען געמאַכט, דאַ זענען אָנגעקומען די רעוואָלוציעס, — די ערשטע, די צווייטע. איך בין אַ באָלשעוויצקע געוואָרען, אין דער צייט האָט מיך בעגעגענט סעמיאָנאָוו. ער האָט זיך פערליבט אין מיר און גענומען אין טשיטאַ, און אין טשיטאַ האָט זיך אָנגעהויבען אַ לעבען ווי אין אַ מעשהלע פון מיטעלאַלטער:

אַטאַמאַנשאַ, צאַריצאַ, בלאַגאָדעטעלניצאַ, האָט מען מיך גערופען... און פאַר מיינע אויגען בלוט און בלוט, געשאָסען, געפייניגט — רוסען, יודען, מאָנגאָלען, בוריאַטען — אַלעמען... דער אַטאַמאַן — אַנ'אומגעבילדעטער, אַ ברוטאַלער, נישט קיין באַר, אָבער אַ לייכטזיניגער, דערצו אַ שיכור די גענעראַלען פלעגען איהם אונטערטראָגען דעקרעטען אונטערצושרייבען און זיי האָבען גענומען געלד דערפאַר.

די אָפיציערען, די סאָלדאַטען, זענען אַזוי זאַט געווען מיט געלד, אַז פאַר אַ פלעשעל שנאַפס, פאַר אָפּפוצען די שיך. פלעגען זיי בעצאָהלען די כינע-זער פונטען געלד.

און געלד האָט מען געפיהרט קיין טשיטע פון אַלע געלדגרובען, אין פעסער און זעק, אַלערליי סאָרטען געלד, טו'יוגענדער פודען... אין יענער צייט האָט סעמיאָנאָוו בעגעגענט אַ 16-יאָהריגע גימנאַ-זיסטקע,... ער האָט זיך פערליבט אין איהר. נישט קוקענדיג אויף דעם וואָס ער האָט אַ געזעצליכע פרוי יהאָט ער גענויט דעם פאָפ ער זאָל דורכפיהרען זיין חופה אין סאָבאָר...

— איך האָב איהם פערשאָלטען און בין אַנט-לאָפען פון איהם קיין יאַפּאַן...

נאָך פינף טעג בין איך געפאָהרען צוזאַמען מיט מאַשאַ'ן אין סינגאַפּור האָב איך פערלאָזען די שיף און מאַשאַ איז געפאָהרען ווייטער קיין אייראָפּאַ...

א. סערער.

רעכט און לעבען
יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

דאס דארפען אלע בעשטראפטע
פאר פאטענט-חטאים אונבעדינגט געדענקען

ביי דער היינטיגער געלעגענהייט ווילען מיר אויפמערקזאם מאכען די פעראינטערעסירטע לעזער אויף די פרינציפיעלע אונטערשידען צווישען רעכט-ליכע קאנסעקווענצען פאר איבערטרעטען די בעשטי-מונגען פון אוסטאוו וועגען אינדוסטרי-שטייער און די שטייער-אביעקטען, וועלכע ס'נעהמט ארום דער סקארבאווע שטראף-אוסטאוו פון 2 אויגוסט 1926.

קודם כל דארף ווערען פעסטגעשטעלט, אז דער אוסטאוו וועגען אינדוסטרי-שטייער רעגולירט די שטראף-פערהעלטנישען פאר פאטענט-חטאים, דא געגען דער אוסטאוו פון 2. אויגוסט 1926 נארמירט די בעשטייערונג אופנים פון פאלגענדע אביעקטען:

1) צאל-אפצאהלונגען ,2) מאנאפאל פון טאבאק שפריט, זאלץ און זאפאלקעס. 3) שטייערען פון עסיג עסענץ, געפרעסטע הייוועז, זאפאלניטשקעס, לאמפ ריער-צעטלען, ביער, ווייז, מעהל, צוקער, מינעראל-איילען, קויהלען, שפיל - קארטען און 4) אקציז פאטענטען.

ביידע אנגעוויזענע אוסטאוועז ווענדען אן לגבי פערשולדיגטע געלד-שטראף רעפרעסיעס, ס'איז אבער פערהאן א ממשותדיגער חילוק צווישען די אנגעוואנדענע סאנקציעס לויט יעדען פון די אויס-גערעכענטע אוסטאוועז.

אויב א בעשטראפטער אויפ'ן סמך פון אוסטאוו פון 2 אויגוסט 1926 קאן נישט בעצאהלען די א-רויפגעלייגטע אויף איהם געלד-לאסט, ווערט זי אין הסכם מיט די ארטיקלען 20 און 21 אויטאמאטיש אויסגעטוישט אויף אנ'ענטשפרעכענדען טערמין ארעסט.

דער אוסטאוו וועגען אינדוסטריע שטייער זעהט אבער אזא עווענטואליטעט נישט פאר און דעריבער קוים ווערט עמיצער בעשטראפט פאר פיהרען אנ-אונטערנעהמונג געוועזען אהן פאטענט אדער לויט א נידעריגע קאטעגאריע, מיט א בעשטימטע געלד-סומע און די דאזיגע געלד-סומע לאזט זיך פון איהם בשום אופן נישט אויפמאהנען, קאן זי נישט אויס-געטוישט ווערען אויף ארעסט.

נאך א מאמענט:

לויט ביידע ציטירטע אוסטאוועז קאן מען גע-גען די וואויסגעמאסטענע אויף זייער סמך געלד-שטראף אפעלירען צו די העכערע סקארבאווע אינ-סטאנצען אדער אין געריכט.

כמעט אלע פעטענטען ווענדען זייערע אנקלא-געס אין אזעלכע פאלען דווקא אויפ'ן געריכטליכען וועג, אויסמיידענדיג די סקארבאווע אינסטאנצען, די דאזיגע טאקטיק ערקלערט זיך דערמיט, ווייל, פאר'ן פארום פון געריכט קאנען זיי גיכער ארויס-ברענגען זייערע טענות, רעכענען זיי אויף א גרינ-גערען אופן צו בעווייזען זייער אומשולד.

בישט אלע מאל איז אבער די דערמאהנטע טאקטיק א געלונגענע — אויב ס'האט נאך א זיך צו ווענדען זיך אין געריכט ווען ס'האנדעלט זיך. וועגען א שטראף ארויפגעלייגט אויפ'ן סמך פון אוסטאוו פון 2 אויגוסט 1926, איז שוין גאר נישט קיין חכמה אויסצומיידען די סקארבאווע אינסטאנצען, ווען עס געהט וועגען א פאטענט-עבירה, סיידען ס'איז פער-האן א 100-פראצענטיגע זיכערקייט, אז די בע-זיצענדע בעווייזען ווילען דעם געריכט איבערצייגען.

דארף מען דאך געדענקען, אז דאס געריכט אפ-וואפענדיג אין אזא פאל אנ'אפעלאציע, בעשטעטיגט נישט בלויז די פערקלאגטע דעציזע פון סקארבאווען אמט, נאר אנווענדענדיג די כללים פון דער אלגע-מיינער שטראף-פראצעדור, טוישט עס גלייכצייטיג אויך אויס די בעטרעפענדע געלד-שטראף אויף אנ' ענטשפרעכענדען טערמין ארעסט.

י. אינפעלד.

ווען און ווי אזוי ווערען צולייגט
געלד-וויראקען אויף ראטעס?

ס'גילט א כלל אין עקזעקוציע-רעכט אז ביים ארויסטראגען אנ'אורטייל מוז זיך א געריכט רעכענען מיט די פרינציפען נישט בלויז פון געזעצליכקייט, נאר אויך פון גערעכטיגקייט, צוועקמעסיגקייט, און אויספיהרבארקייט, און דעריבער אויב א געריכט פערמשפט עמיצען צו בעצאהלען א געוויסע סומע, דארף דעמזעלבען געמאכט ווערען אלע מעגליכע פערלייכטערונגען אז ר'זאל זיין ביכולת די דאזיגע סומע צו בעצאהלען. אויף דעם כלל באזירט זיך דער סיסטעם פון צולייגען א געלד-אורטייל אויף ראטעס.

דאס צולייגען א געלד-אורטייל אויף ראטעס איז פארגעזעהען אין אונזערע ביידע געריכטס-פראצ-צעדורען: סיי אין ציווילען און סיי אין שטראף-וועזען.

ציווילע געלט-וויראקען

אלע צוגעמשפטע דורך ציוויל-געריכטען סו-מען — א חוץ אויפ'ן סמך פון פראטעסטירטע וועקס-לען — קאנען צולייגט ווערען לויט'ן ארטיקעל 136 פון אוסטאוו וועגען ציוויל-געריכטס פראצעדור אויף ראטען. די דערמאנטע הנחה איז אבער בעשטימט בלויז פאר די יעניגע בעלי-חובות וועלכע זענען נישט אימשטאנד מיטאמאל צו בעצאהלען די צוגע-משפט'ע סומע, די גרויס פון די צולייגטע ראטעס ווערט פעסטגעשטעלט אפהענגיג פון דער הויך פון דער צוגעמשפטער סומע און פון דער צאהלונגס-מעגליכקייט פון פערמשפטען. וועגען צולייגען די צוגע'משפט'ע סומע אויף ראטעס, דארף דער פעראינ-טערעסירטער בעל חוב געדענקען בעזונדער צו בע-טען דעם געריכט פאר'ן ארויסטראגען דעם אייגענט-ליכען פסק דין.

גלייכצייטיג מוז אויך אויפמערקזאם געמאכט ווערען אויף די רעכטליכע קאנסעקווענצען, וועלכע ס'זעהט אין דעם פאל פאר דער ארטיקעל 137 פון זעלבען אוסטאוו, לויט'ן דערמאנטען ארטיקעל פערלירט מען די הנחה פון צולייגען אויף ראטעס, אויב מען פערפעהלט צו צאהלען אין בעשטימטען טערמין א ראטע, אין אזא פאל ווערט תיכף לויט א דעציזיע פון געריכט אויפגעמאהנט די גאנצע צו-געמשפטע סומע,

געלט-שטראפען

אויך געלד-שטראפען קאנען צולייגט ווערען אויף ראטעס, אלץ איינס, צי זיי זענען ארויפגעלייגט געווארען דורך שטעטישע אדער קרייז-געריכטען, אין ערשטען פאל איז בערופען צו ערטיילען די דערמאנטע הנחה דאס אייגענטליכע געריכט, וואס האט די געלד-שטראף אויסגעמאסטען, אין אנדערען פאל דער פראקוראר ביים בעטרעפענדען קרייז-גע-ריכט.

בערעכטיגט צו גענוסען פון דעם חסד זענען די פערמשפטע נאר אין דעם פאל, ווען דאס אויפמא-נען מיטאמאל די בעלאסטעטע געלד-שטראפען קאן זיי אדער זייערע משפחות בעזונדער שווער טרעפען.

לויט'ן ארטיקעל 543 פון קאדעקס וועגען דער שטראף-פראצעדור קאן א געלד-שטראף דערלויבט ווערען אויסצוצאהלען אין ראטעס אין משך פון א טערמין ביז לעצטענס 1 יאהר. אויך וועגען צוליי-גען א געלד-שטראף אויף ראטעס מוז זיך דער בע-טרעפענדער פערמשפט'ער בעזונדער בעמיהען, ער דארף דערלאנגען וועגען דעם א ספעציעלע בקשה צו די אויבענאנגעוויזענע ארגאנען.

י. א—ד.

ווייטערדיגע פארשריפטען וועגען ליציטאציעס

ווער ס'קויפט עפעס אויף א ליציטאציע מוז תיכף איינצאהלען מינדעסטענס אין פינפטעל (20 פראצ.) פון פארגעלעגטען לעצטען פרייז. די רעשט דארף מען צוצאהלען אמשפעטסטען ביז 12 א זייגער ביישאג צומארגענס.

אויב דער קויפער צאהלט נישט צו די רעשט צום אנגעוויזענעם טערמין, ווערט די ליציטאציע בעטראכט פאר נישט צושטאנדגעקומען. דער גלויביגער האט אין אזא פאל רעכט צו פערלאנגען, אז ס'זאל בעשטימט ווערען א פרישע ליציטאציע דאס פערפאלען-געלאזענע האנד-געלד ווערט אריינגערע-כענט אין חשבון פון דער אלגעמיינער איינגעלייז-טער סומע.

דעסגלייכען ווערט אויך בעטראכט א ליצי-טאציע פאר א נישט צושטאנד-געקומענע, ווי באלד ס'קומען איינגאנצען נישט קיין קונים, עווענטועל ס'שטעלט זיך בלויז איינער אדער קיינער פון די געקומענע ליציטאנטען לייגט נישט פאר קיין הע-כערן פרייז. אין פאלען, ווען ס'קומען נישט קיין ליציטאנטען, זענען די אנוועזענדע גלויביגע בערעכ-טיגט מיט א מעהרהייט שטימען, לויט'ן בע-טרעף פון די שולדיגע חובות, צו פראלאנגירען, אז ס'זאל בעשטימט ווערען אנ'אנדערע ליציטאציע, אדער צו דערהאלטען די נישט פערקויפטע זאכען לויט די אפגעשאצטע פרייזען.

רעכט צו דערהאלטען אין אזא פאל די אויסגע-שטעלטע חפצים האט קודם כל דער גלויביגער, אויף וועמענס איניציאטיוו די זאיענטשע איז גע-מאכט געווארען. שפעטער, דער, וועמען ס'קומט א גרעסערער חוב.

קוים דערגעהט צו א פרישע ליציטאציע, גיל-טען די זעלבע כללים, וועלכע פערפליכטען ביי דער ערשטער, בלויז מיט דעם אונטערשיד, וואס די אויסגעשטעלטע זאכען מעגען שוין דאסמאל פערקויפט ווערען אונטער די אפגעשאצטע פרייזען.

אויב די אויסגעשטעלטע זאכען זענען אויך אויף דער צווייטער ליציטאציע נישט פערקויפט געווארען און די גלויביגע ווילען זיי נישט דער-האלטען, ווערען זיי אויטאמאטיש בעפרייט פון דער זאיענטשע. אין אזא פאל זענען די גלויביגע, וועלכע האבען פערלאנגט די זאיענטשע אדער ליציטאציע נאך פערפליכטעט צו דעקען די הוצאות פאר דער עקזעקוציע.

פערשטעהט זיך, אז מיט'ן אראפנעהמען דעם סעקוועסטער ווערען די חובות נאך נישט אנולירט. די גלויביגע קאנען דאן לענקען די עקזעקוציע צום איבעריגען אייגענטום פון בעטרעפענדען בעל-חוב.

לד.

נייע שטייערען

אין נומער 99 פון דזש. אוסטאוו זענען פער-עפענטליכט געווארען א גאנצע רייהע נייע שטייער-דעקרעטען.

דער ערשטער פון די דאזיגע דעקרעטען איז דער אוסטאוו וועגען אזויגערופענעם

קריזיס-צושלאג צום הכנסה-שטייער

דער קריזיס-צושלאג צום הכנסה-שטייער ווערט גענומען אין פערהעלטעניש צום נארמאלען הכנסה-שטייער (אהן ביזהעריגען אויסערגעוועהנליכען 10 פראצענטיגען צושלאג).

פון הכנסות

פון 1.500	ביז 3 600	אין דער הויך פון 1/2 פראצ
" 3.600	" 1.0000	" " " 1 "
" 10.000	" 36.000	" " " 2 "
" 36 000	" 60.000	" " " 2 1/2 "

דער דערמאנטער צושלאג וועט גענומען ווערען פון די הכנסות. אנהייבענדיג פון 1932 יאהר.

פון ארבייטסלוינען

פון 2.500 ביז 3.600 זל. א יאהר אין דער הויך פון 1/2 פראצענט.
פון 3.600 ביז 10.000 זל. א יאהר 1 פראצענט.
פון 10.000 ביז 36.000 זל. א יאהר 2 פראצענט
דער צושלאג וועט מען דארפען צאהלען ערשט פון חודש יאנואר 1932.

י. א.

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג מיטוואך דעם 25-טען נאוועמבער
א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאק-ציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"
— פון דעם זעלבען טאג —

יורידישע עצות

ס. אנ.

אויב דעם אויסשטעלער איז ערקלערט גע-ווארען אנ'אופאדלאשטש איז דער וועקסעל אויטא-מאטיש געווארען צאהל-פעליג.

די דאזיגע צאהלפעליגקייט איז אבער נישט פערפליכטענד פאר די זשיראנטען.

א לעזער פון זשעראמסקיעגא.

די לעצטע אמנעסטיע איז טאקע נישט געווען חל אויף סקארבאווע פערברעכענס. דער עבין איז אבער שוין דורך דער צייט פיליוני פערפאלען געווארען.

טשיקאווע מעשה וועגען 3 בראטשיקעס
ווי אזוי איינער האט אנגערייצט דעם אנדערן, אז ר'זאל צוטרייבערן דעם דריטען
(אויסערגעוועהנליכער פראצעס אין היגען קרייז-געריכט)

דריי ברידערלעך זענען זיי: חיים, פייוויש, און דוד'טשע הייסען זיי.

חיים איז דער עלטסטער, פייוויש דער מיטעל-סטער און דוד'טשע דער יונגסטער. חיים איז אנ' עושר, פייוויש אויך נישט קיין ארעמאן, בלויז דוד'טשע איז געבעך א קבצן.

האלט דוד'טשע אין איין לויפען צו זייגע ברי-דערלעך און בעט ביי זיי א פאר גילדען אויף שבת, אויף א קווארטאל דירה-געלד, אויף א פאר שיך אדער אויף אביסעל קויהלען — מאלע אויף וואס א יוד, אנ'אביון, א טאטע פון קינדער נויטיגט זיך אלץ.

זענען אבער די ברידערלעך, די גרויסע גבי-רים, נאך גרעסערע רשעים, ווילען זיי גאר נישט הערען פון זייער ארימען ברודערס צרות און שיקען איהם אייבער צום אנדערען וואַרפען זיי זיך, אזוי לאנג אהין און אהער מיט'ן הונגעריגען דוד'טשע ביז ער האט אגומעלט אראפגעגריפט פון קארידאר-ווישאק חיים'ס עפעס אנ'אלטע סורמאגע און לויפט דערמיט אויפ'ן שאכער-מארק עס פערקויפען.

מעשה שלימזל בעמערקט עס גלייך חיים און ער יאגט איהם תיכף נאך, פאקט איהם, נעהמט צו איהם אפ די לקיחה און לאזט איהם דערמאר איינ-שפארען אויף גאנצע דריי חדשים,

צופלאקערט זיך נאך שטארקער אין הארבסטער(?) טען ד'ד'טשען די שנאה געגען זיין הארצלאזען בראַ-טשעק חיים און ער הויבט שוין אן זוכען א גינסטיגע געלעגענהייט זיך מיט איהם אפצורעכענען.

אגב מאכט זיך דערווייל א מעשה, אז דער מי-טעלסטער ברודער פייוויש אונטערהאנדעלט א הויז עפעס א גאנצע מציאה, און דער זעלבער חיים רוקט זיך אונטער און קויפט עס איהם אויס. קרענקט דאך דער עסק פייווישען און אויך ער בעשליסט בקמה צו נעהמען אין זיין געטרייען בראטשעק.

לאזט ער רופען דוד'טשען נעהמט איהם אוועק אין א זייט, און רוימט איהם איין א סוד, אז מיט א צייט צוריק איז אין אמעריקא אוועקגעשטארבען זייערס אנ'עלטער-פעטער, האט ער איבערגעלאזט א גאר רייכע ירושה, און נישט פאר קיין אנדערען, נאר דווקא פאר איהם, פאר דוד'טשען, נישט מעהר חיים האט אפנים מיט עפעס א שפיצעל די מאטניא אנגעקריגען און אט פאר דעם דאזיגען דערהאל-טענעם פדיון האט ער זיך טאקע געקויפט דאס הויז.

די לעצטע גראנדע האט שוין איבערפולט דאס מעסטעל גרימצארן, וואס האט אזוי אויך געגוג גע-ברענט אין נישט-איבערגעשפיצטען דוד'טשען גע-גען זיין געפיהלאזען בראטשעק.

און אט מאנטאג דעם 30 מערץ באלד אין דער פריה. ווען חיים האט נאר וואס געהאט געעפענט זיין געשעפט אויף קאנסטאנטינער גאס, האט זיך צו איהם אין קאנטאר'ל אריינגעכאפט דוד'טשע, ארויפ-געווארפען זיך אויף איהם מיט א שארף קניפעל און אזוי איהם צוטרייבערט די באקעס, אז ר'האט זיך געמוזט אוועקלייגען אין שפיטאל, אויף א שיינע פאר חדשים. דוד'טשע איז פאר'ן דאזיגען שטיקעל אר-בייט צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פער-אנטווארטליכקייט, צום משא ומתן האט ער אויך צוגעפיצט פייווישען.

ביידע בראטשיקעס זענען טאקע די טעג גע-שטעלט געווארען פאר'ן היגען קרייז-געריכט.

דוד'טשע האט אין ריהרענדע ווערטער געשיל-דערט פאר'ן געריכט די טאטערישע בעציהונג פון זיינע ברידער לגבי איהם, בעזונדער פון דעם עלטסטען — חיים.

אויב ער האט געקענט — פערענדיגט זיין ער-קלערונג דוד'טשע — פאר אנ'אלטען לאך מיך לאזען איינזעצען אין קרימינאל, האב איך איהם געמעגט אוועקלייגען אין שפיטאל.

נאך א קורצען ישוב הדעת האט דאס געריכט דוד'טשען פערמשפט אויף 4 חדשים תפיסה און פייוויש'ן אויף 1 חודש.

דוד'טשען איז די שטראף זאוויעשעט געווא-רען, פייוויש האט אבער בעקומען אומבעדינגטען ארעסט.

א ר ג ו ס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 25 טו כסלו תרצ"ב

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 7.08
זון-אונטערגאנג 3.38

גרייט בעצייטענס צו אייערע דאקומענטן

צו דער בעפארשטעהענדער פאלקס-ציילונג

די מוטער-שפראך פון יעדען יוד איז יודיש

אין דער נאכט פון 8 אויפ'ן 9 דעצעמבער ד. י. הויבט זיך אן די אלגעמיינע פאלקסציילונג אין גאנץ פוילען. די פאלקס-ציילונג וועט ארומ־נעהמען אלע אחן אויסנאהם מענשען, וואס וועלען זיך צו יענער צייט געפינען אויף דער טעריטאריע פון דער פוילישער רעפובליק. קיין בירגער קאן נישט אויסמיידען און קאן נישט אויסגעמיטען ווע־רען פון דער פאלקס-ציילונג.

די פאלקס-ציילונג דארף געבען א פולשטענ־דיג בילד פון געזעלשאפטליכען, ווירטשאפטליכען, קולטורעלען בעשטאנד פון דער בעפעלקערונג, די איינטיילונג לויט עלטער, געשלעכט, שפראך א.א.וו.

אט וואס יעדער איינציגער דארף וויסען ווע־גען דער פאלקסצעהלונג:

די צעהלונג נעהמט ארום אלע איינוואוינער, וואס וואוינען שטענדיג אין דער געגעבענער דירה, אויך די, וואס זענען צייטווייליג אפוועזענד, אדער וואס זענען צייטווייליג אנוועזענד.

די אינפארמאציעס דארפען זיין גענויע, פול־קאמע און ענטשפרעכען דעם אמת. דעריבער איז נויטיג, אז יעדער אייגער זאל בעצייטענס אנגרייטען די געהעריגע דאקו־מענטען, ווי מעטריקעס, חתונה־אקטען, כדי מען זאל זיי בעת דער ציילונג נישט דארפען ערשט זוכען.

די אינפארמאציעס, וואס וועלען געגעבען ווערען ביי דער פאקס-ציילונג, ווערען געהאלטען אין שטרענגער געהיימניש און וועלען בענוצט ווע־רען בלויז פאר סטאטיסטיש-וויסענשאפטליכע צוועקען. קיין שום אנדערער געברויך, ווי א שטייגער ארויסלייגען שטייערן, צוציהען צו פאראנטווארט־ליכקייט, קאן פון די אינפארמאציעס נישט גע־מאכט ווערען.

ווער אבער עס מיידט אויס צו געבען איני־פארמאציעס, אדער גיט פאלשע אינפארמאציעס, קאן בעשטראפט ווערען מיט געלד-שטראף ביז 500 זל. אדער מיט ארעסט ביז 1 חודש.

זאל זשע יעדער געדענקען און צוגרייטען זיך צו דער פאלקס-ציילונג, וועלכע איז א וויכטיגע געשעהעניש אין לעבען פון דער געזעלשאפט און פון דער מלוכה.

יעדער יוד מוז בעזונדער גע־דענקען, אז אויפ'ן פונקט 11 פון די פארמולארען, וואו עס געפינט זיך די פראגע וועגען דער מוטער־שפראך (יענזיק אויטשיסטי) ענט־פערט ער, אז זיין מוטער-שפראך איז יודיש.

7,000 ארבייטער ארבייטען צו 2 טעג אין וואך

(2) ווי עס שטעלט זיך ארויס זענען אין די היגע פאבריקען בעשעפטיגט 7,000 ארבייטער צו 2 טעג אין וואך.

3 טעג בעפרייט פון די לימודים

וועלען זיין די שילער אין די טעג פון דער פאלקסצעהלונג

(א) דאס שול-קוראטאריום האט בעפרייט די שילער פון דער 7-טער און 8-טער קלאס פון די מיטעל- און פאך-שולען אין די טעג פון 7, 9 און 10 דעצעמבער פון די לימודים, כדי זיי זאלען קאנען ערפילען די פליכטען ביי דער פאלקס־צעהלונג.

פון קראנקען-קאסע

(2) פראפעסער יוזעף דיאמארסקי איז בעשטימט געווארען אלס רעווידיר - קאמיסאר פון לאדזער קראנקען-קאסע.

בעגנבעט אין געריכט

(א) יאן בוש פון סלאוואצקי 15 איז נעכ־טען געווען אין קרייז-געריכט און דארט אויפגע־האנגען אין ווארטע-זאל זיין פאלטא און איז אוועק אריין אין א קאנצעלאריע ערלעדיגען אנ־ענין. ווען ער איז צוריקגעקומען האט ער שוין זיין פאלטא נישט געהאט.

פאליציי זוכט דעם גער כטס-גנב.

בעגנבעט אין ווינטער א זומער-בודקע

(א) דוד יאכימעק האט אויף וואלטשאנסקא 160 געהאט א בודקע אין וועלכע ער האט גע־האנדעלט מיט סאדע וואסער און זיסיגקייטען, צוליב די קעלטען האט יאכימעק געהאלטען די בודקע פערמאכט.

נעכטען ביינאכט האבען גנבים אויפגעריסען די בודקע און פון דארט ארויסגע'גנב'עט די זי־סיגקייטען און די גאנצע איינריכטונג.

דער געליטענער האט וועגען דער גנבה מודיע געווען דער פאליציי, וועלכע זוכט די גנבים.

א פאטאלער שפרונג

(א) חיה ראזענצווייג, פיעטרקאווער 24 איז אראפגעשפרונגען פון טראמוואי אויף נארוטאוויטש גאס. זי איז אבער אזוי אומגליקליך געשפרונגען, אז זי האט צובראכען א פוס.

אין א שווערען צושטאנד האט מען די פרוי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) דאנצער (זגערזשער 57), גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15) נארפיין, (פילסודסקי 54) באר־טאשעווסקי, (פיעטרקאווער 164) רעמבעלינסקי, (אנדזשעיא 26) שימאנסקא (פשעגדזעלניאנא 75.

צי וועט אויסברעכען אן'אלגעמיינער טעקסטיל-שטרייק?

8-שעה'דיגע קאנפערענץ פון די שטרימפ-פאבריקאנטען מיט די ארבייטער אהן רעזולטאט

(2) ביים ארבייטס-אינספעקטאר איז פארגע־קומען א קאנפערענץ וועגען רעגולירען די אר־בייטסלוינען אין דער שטרימפ-אינדוסטריע. די אר־בייטער האבען געפאדערט, אז די פאבריקאנטען זאלען האלטען דעם לעצטען אפמאך, 2.40 זל. פאר א טוץ זיידענע שטרימפ. די פאבריקאנטען האבען ערקלערט, אז צוליב דער קאנקורענץ קענען זיי צאהלען 2 זל. די קאנפערענץ האט געדויערט 8 שעה און זיך געענדיגט אהן רעזולטאט.

היינט וועט וועגען דער פראגע פארקומען אן־ארבייטער-פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'וועט דעצי־דירט ווערען, צי ס'זאל אויסברעכען א שטרייק אין דער שטרימפ-אינדוסטריע. ס'וועט אויך בעהאנדעלט ווערען דער פארשלאג, וועגען פראקלאמירען אן־אלגעמיינעם טעקסטיל-שטרייק, כדי אונטערצושטי־צען די ארבייטער פון דער שטרימפ-אינדוסטריע.

ענטדעקט א געהיימע פאבריק און לאגער פון פאלש געלד

דאס „פאר" האט ער זיך אויסגעלערענט אויף דער „מילשא"

(2) די לעצטע טעג בעמערקט מען א סך פאלשע 20 גר. 50 גר. און 1 זל. מטבעות. מיט עטליכע טעג צוריק האט די פאליציי ארעסטירט עטליכע מענשען, ביי וועלכע ס'איז געפונען גע־ווארען א גרעסערען סכום פאלש קליינגעלד. די ארעסטירטע האבען ערקלערט, אז דאס געלד האבען זיי בעקומען פון יאסעל זילבערמאן אדער פון אדאלף בירענפעלד. ביידע זענען ארעסטירט געווא־רען. זיי האבען ערקלערט, אז דאס געלד האבען זיי פון א געוויסען ליפמאן, וועלכער קומט צו זיי יעדען דאנערשטאג אויסטוישען קליינגעלד אויף גרעסערע באנקנאטען.

בעכטען האט די פאליציי ארעסטירט דעם דער מאהנטען יאן ליפמאן פון זאווישא 27. דער־זעהענדיג פאליציי, האט ער עטליכע געגענשטענדען ארויסגע־ווארפען דורכ'ן פענסטער. בעת דער רעוויזיע, האט די פאליציי געפונען אונטער א שענק פערשידענע גיפס-פארמען און אנדערע פאלשע מטבעות. אינטער א וואנד-בילד איז ענטדעקט געווארען א געהיימע בעהעלטעניש, וואו ס'זענען געווען בעהאלטען זעק־לעך מיט פאלש געלד.

א רעוויזיע איז אויך ארויסגעפיהרט געווארען ביי ליפמאנס שוואגער — שטשערבא, וועלכער וואוינט אין זעלבען הויז, אויך דארט איז אונטער דער פאדלאגע געפונען געווארען אן'אוצר פאלש געלד. ליפמאן האט ערקלערט, אז שטשערבא איז נישט געווען זיין שותף, נאר האט געארבייט אויף פענסיע. ער האט אויך ערקלערט, אז דאס דאזיגע „פאך", האט איהם אויסגעלערענט אין דער טורמע אויף דער מילשא א געוויסער קראשעווסקי.

ביידע „פאבריקאנטען" זענען איינגעזעצט גע־ווארען אין טורמע.

א נישט-ערליכער קאנטראלער

פערשוועגדעט 114 טויזענד זלאטעם

(2) אין דער אקציען-געזעלשאפט גאמפע און אלברעכט איז געווען בעשעפטיגט אלס קאנטראלער יאן פרעמיאק.

נאך א פלוצימדיגע קאנטראלע האט זיך ארויסגעשטעלט, אז פרעמיאק האט געפעלשט די ביכער, וואס האבען זיך געפינען אונטער זיין אויפזיכט און האט פערשוועגדעט א סומע פון 114 טויזענד זלאטעס.

געגען פרעמיאק'ן האט די פירמע פערפיהרט א פראצעס און נעכטען איז דער פראצעס פארגע־קומען אין קרייז-געריכט.

דער בעשולדיגטער האט זיך, אין געריכט, מודה געווען און האט ערקלערט, אז די מיטבריוכן האבען דערגרייכט 2000 זל. א חודש. דאס געלד האט ער אבער אליין נישט פערנוצט. אלס געווע־זענער אפיציר פון דער רוסישער ארמעע, האט ער געשטיצט מיט דעם געלד רוסישע עמיגראנטען.

דער „גוטהערציגער נדב" מיט יענעמס געלד איז פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר תפיסה' אויסגעטוישט אויף אויסבעסערונגס-הויז.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

וואס האלטען אויס א פאמיליע

דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט מעכט בעקאנט די פעראינטערעסירטע פערזאנען, אז מאנטאג, דעם 23 נאוועמבער, האבען זיך אנ־געהויבען די אויסצאהלונגען פון דער מלוכהשער דרינגענדער אונטערשטיצונג פאר'ן חודש נאוועמ־בער פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען א פא־מיליע אויסצוהאלטען און וועלכע האבען זיך גע־מעלדען צווישען 2 און 9 נאוועמבער 1931 אין אונטערשטיצונגס-אמט אויף לואיזא 32.

פריילעדיגע האבען נישט קיין רעכט אויף דער אונטערשטיצונג.

די אונטערשטיצונגען בעטרעפען

א) פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האלטען אויס איין אדער 2 פערזאן — 20 זלאטיס א חודש

ב) פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויס־צוהאלטען פון 3 ביז 5 פערזאן — 30 זל. א חודש

ג) פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויסצוהאל־טען איבער 5 פערזאן 40 זלאטיס א חודש.

די אויסצאהלונגען קומען פאר אויף לואיזע 32 לויט פאלגענדען סדר:

היינט, מיטוואך פאר די ארבייטסלאזע, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

RSTUWZŻ

די ארבייטסלאזע, וועלכע מעלדען זיך נאך אונטערשטיצונג דארפען האבען מיט זיך:

א פערזענליכען דאקומענט, א לעגיטימאציע פון מלוכהשען ארבייטס-פערמיטלונג-ביורא און דאס קראנקען-קאסע-ביכעל.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

נור היינט, מיטוואך — א מתנה דעם לאדזער טעאטער-עולם!

אלע בילעטען אין פארטער פון די ערשטע ביז די לעצטע רייה

נור 1 זל. א בילעט, באלקאן און גאלעריע 50 גראשן

נור היינט, 9 אווענד מיט דעם לאדזער ליבלינג

רעגינא צוקער

דאס הזנ'דל

מארגן, דאנערשטאג גאסטראלירט די טרופע מיט רעגינא צוקער אין זגערזש.

פרייטאג און שבת צימבאליסט'ס 3 גרויסע אויפפיהרונגען

מיט רעגינא צוקער אין „פילהארמאניע"

וואס? האט געדולד! מארגן!

שבת אין „פילהארמאניע" א סענסאצ. פרימארגן-פארשטעלונג

פאר דער לאדזער ארבייטענדע אינטעליגענץ

וואס? וואס? כמעט בחנם! וואס? וואס?

אַרבייטער־דעלעגאַציע צום פּרעמיער־מיניסטער פּריסטאָר

(א) אין לאָקאַל פון די קלאַסען־פעראייניגען איז פאָרגעקומען א דעלעגאַטען־פערזאַמלונג וועגען א גאַנצע רייה אַרבייטער־פראַגען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצושיקען א דעלעגאַציע מיט א מעמאָריאַל צום פּרעמיער־מיניסטער פּריסטאָר,

הויזבעזיצער דאַרפען, וואָס גיכער צושטעלען
די געזאַמעלטע שפּענדען פאַר אַרבייטסלאָזע

דער הויזבעזיצער־פעראיין צו העלפען אַרבייטסלאָזע ווענדעט זיך צו די הויזבעזיצער און צו די הויז־אַדמיניסטראַטאָרען, אַז די זאַמעל־ליסטעס און די געזאַמעלטע שפּענדען זאָלען וואָס גיכער צוגעשטעלט ווערען אין די בעטרעפענדע הויזבעזיצער־פעראיי־נען, אָדער די אינקאַסענטען, וועלכע האָבען ספּעציעלע פולמאַכטען אויף אָפּצונעמען די געזאַמעלטע זאַכען.

בעשטראָפט פאַר מיסברויכען מיט אַן עלעקטרישען זייגער

פאַר מיסברויכען מיט'ן עלעקטרישען זייגער, איז יעקב מילהאַד (פעטריק. 20) בעשטראָפט גע־וואָרען צו בעצאָהלען 400 זל. שטראָף אָדער 4 וואָכען אַרעסט.

א „טאַפּעצירער" וואָס טוט צוויי „מלאכות"
פערלעגט פאָרהאַנגען און גנב'עט בריליאַנטענע רינגלעך

(2) אין לאָדז „אַרבייט" זייט עטליכע וואָכען א טאַפּעצירער, וועלכער לעגט פאַר אויסצופיהרען פאַר א ביליגען פרייז טאַפּעצירער־אַרבייטען, און צום סוף נעמט ער צו וואָס ס'לאָזט זיך. נעכטען האָט ער אויף אַזאַ אופן בעגנבעט מאָשענבערג'ן (שיענקיעוויטשא 9) און שלמה שיקער (אנדזשעיאַ 46) ביי וועמען ער האָט צוגענומען אַ בריליאַנטען פינגערל פאַר 1400 זל.

א פּאָליטישער אַרעסט

(2) אויף אלעע קאָשטשושקי איז נעכטען אַרעסטירט געוואָרען דער 17־יעהריגער יוסף הערש זיסמאַן, וועלכען מען איז חושד אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט.

קלאַנג־קינא־טעאַטער
APOLLO

הײַנט און פאָלג. טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם

1) קעניג פון פּאַריז
סענסאַצ. סאַלאָן־דראַמע אויפ'ן גרונד פון דער ערצעהלונג פון Jerzy Ohnet
אין די הויפּט־ראָלען:
Iwan Petrowicz, Mary Glory Gabriel Gabrio.

2) עוועַנטועל איין נאַכט
שפּאַנענדער קאָמעדיע פול מיט הונדער־טער פּיקאַנטע פאַמיליען־סכסוכים.
אין די הויפּט־ראָלען: **Jenny Jugo**
Zygfryd Arno, Johannes Ricman

אָנהייב אין געוו. טעג 4 א זייגער נאָכמ.
שבת און זונטאָג 12 א זייגער בייטאָג.

מ'וויל עקסמיטירען די טויטע דייטשע זעלנער
פון זייערע ברודער־קברים הינטער זשגאָוו
רעד אייגענטימער פון פּלאַץ פערלאַנגט 875.000 זל.

(א) ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, איז פערגאַנגענעם זונטאָג אויפ'ן דייטשען מיליטערישען בית־עולם אין זשגאָוו פאָרגעקומען א פייערליכקייט צו וועלכער ס'איז געקומען א גרויסע צאָהל געסט פון דייטשלאַנד.

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, האָט זיך ה' סטעפאַן, וועמענס פּלעצער די דייטשע אָקו־פּאַציע־מאַכט האָט רעקווירירט פאַר דעם מיליטערי־שען בית־עולם, געווענדעט צו די דייטשע געסט, אַז זיי זאָלען וואָס גיכער רעגולירען דעם ענין, אָדער זיי זאָלען עקסמיטירען די טויטע.

די פאָדערונג פון ה' סטעפאַן דערגרייכט א סומע פון 875.000 זל

עסטרייכישער וויצע־קאָנסול בעשטראָפט מיט 300 זל. אָדער 6 וואָכן אַרעסט
פאַר נישט פאָרזיכטיג פאָהרען מיט זיין אויטאָ

(א) דעם 15 יולי 1928 איז אויף רוג גדאַנסקאַ און זשעלאַנאַ געפאָהרען א טאַקסובקע אין וועלכער ס'איז געפאָהרען די פרוי פון היגען פאַבריקאַנט העלא פריווער (זשעלאַנאַ 45). קעגנ־איבער איז אָנגעפאָהרען א צווייטער אויטאָ אין וועלכען ס'איז געפאָהרען דער היגער עסטרייכישער וויצע קאָנסול זיגפריד ברון (פּאָלודניאָוואַ 44) צו־ליב דעם שנעלען פאָהרען האָט דעם קאָנסול'ס אויטאָ אָנגעשטויסען אין דער טאַקסובקע פון וואָס די פרוי פריווער איז שווער פערוואונדעט געוואָרען.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס. דער עסטרייכישער וויצע־קאָנסול איז פערמשפּט געוואָרען צו בעצאָהלען 300 זל. שטראָף, אָדער 6 וואָכען אַרעסט.

ער האָט זיך אַלייז „פערזיכערט"
א שווינדעל פון אַ פערזיכערונגס־אַגענט

(2) אין אָנהויב מערץ ה. י. איז צו שמחה האָפמאַן, נייע טאַרגאָווא 14 געקומען א געוויסער הערש לעווינסקי גענעראַל־אַגענט פון דער קראָקאָ־ווער פערזיכערונגס־געזעלשאַפט און איהם פאָרגע־לעגט צו פערזיכערען זיינע זאָקען־מאַשינען.

האָפמאַן האָט מסכים געווען דערויף און האָט איינגעצאָהלט 25 זל. מזומן און געגעבען 3 וועקסלען אויף 600 זל. נאָכ'ן אויסקויפען דעם ערשטען וועקסעל האָט האָפמאַן געזאָלט בעקומען די פערזיכערונגס־פּאָליסע. האָפמאַן האָט טאַקע דעם טעקסט געצאָהלט, נאָר די פּאָליסע נישט בע־קומען. דאַגעגען האָט ער בעקומען אַן'אויפפאָדע־רונג פון דער פערזיכערונגס־געזעלשאַפט איינצאָה־לען די נויטיגע סומע.

האָפמאַן האָט דעם ענין איבערגעגעבען דער פּראָקוראַטור און נעכטען איז הערש לעווינסקי גע־שטאַנען פאַר'ן קרייז־געריכט און עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז לעווינסקי האָט צוגענומען פאַר זיך די וועקסלען און אויך די 25 זל.

דאָס געריכט האָט לעווינסקין פערמשפּט אויף 6 חדשים תפיסה.

—=:O:=—

וואָרנונג!

צוליב דעם, וואָס אויפ'ן מאַרק האָבען זיך בעוויזען נאָכמאַכונגען פון אונזער פּרעפּאַראַט קרעסאָלאַן. וואָרנען מיר נישט צו קויפען די פערשידענע סאָרטען פּאַלסיפיקאַטען און בעטען גוט אכטונג צו געבען אויף די אָריגינעלע פּערפּאַקונג פון קרעסאָלאַן פון דער פירמע ר. באַרטשיקאָווסקי אַקצ.־געז. אין פּויזען מיט'ן סחורה־צייכען ערבע רעגיסטרירט אין געזונדהייטס אַמט אונטער'ן נומער 1031.

באַרטשיקאָווסקי'ס אָריגינעלער קרעסאָלאַן

קען אָנגעווענדעט ווערען מיט א זעהר גוטען רעזולטאַט ביי אַלערליי קראַנקהייטען פון אָטעם־אָרגאַנען, טובערקולאָז, הוסט, שווערער אָטעם (אַסטמע). שטיקענדען הוסט (קאָקלוש א.א.וו.

קרעסאָלאַן אַלס פּרעפּאַראַט, וואָס ענטהאַלט קרעסאָט, היט דעם אָרגאַניזם פון דער שעדליכער ווירקונג פון די געפעהרליכע מיקראָבען, ווי אויך פון טובערקולאָז־באַצילען.

קרעסאָלאַן ערבע איז אַן'אײַנלענדישער פּרעפּאַראַט און ווערט אָנגעווענדעט אין אַלע קראַנקען־קאַסעס אין פּוילען.

קרעסאָלאַן ערבע איז זעהר אָנגענעהם אין טעם און רייצט נישט דעם מאָגען.

כעמיש־פאַרמאַצעווטישע פאַבריק
ר. באַרטשיקאָווסקי, אַ. ג. אין פּויזען

גענעראַל־פערטרעטער אויף דער לאָדזער וואָיעוואָדזטוואָ
פּערפומעריע י. דרוקער
זאַוואַדזקאַ 5, טעל. 175-12

קאַמף מיט ראַק

די בעראַטונגס־שטעל צום קאַמף מיט ראַק וואָס געפינט זיך אויף גדאַנסקאַ 83, איז טעטיג יעדען טאָג צווישען 2 און 3 בייטאָג. אין דער בעראַטונגס־שטעל קענען קומען קראַנקע מיט סמנים. וועלכע געבען א חשד אויף די ראַק־קראַנקהייט.

אין פאַלען וואו ס'ווערט פעסטגעשטעלט ווע־רען די דאָזיגע קראַנקהייט, וועלען די קראַנקע געשיקט ווערען צו אַנ'ענטשפּרעכענדע היילונג. ביי א פריצייטיגער דערקענען זיך אויף דער קראַנקהייט קען מען אָפּראַטעווען דאָס לעבען פון דעם קראַנקען.

פון „וו.י.ז.א."

(–) היינט, מיטוואָך קומט פאָר אין „וויזא' אַ בעראַטונג פון מיטגלידער וועגען איינאָרדנען דעם טראַדיציאָנעלען חנוכה יריד.

מאָרגען דאָנערשטאָג וועלען אין „וויזאָ" ד"ר אַרטור האַנטקע און ד"ר מיכאל טראַוב האַלטען רעפעראַטען וועגען דער איצטיגער לאַגע אין ציוניזם

וואָרט־קאָנצערט פון די „ווילנער" אין שטאָט־ראַט

ווי ס'איז געווען פאָראויסצוזעהן האָט דער אַרויסטריט פון דער ווילנער טרופּע, וועלכער וועט פאָרקומען דעם פרייטאָג אין זאַל פון שטאָט־ראַט אַרויסגערופען אַ גרויסע פּאָראינטערעסירונג.

דאָס איז דער ערשטער רעפּרעזענטאַטיווער אַרויסטריט פון דער בעליבטער ווילנער טרופּע נאָך אַ לענגערן איבעררייס פון די אויפטריטען.

ס'איז אָן ספק, אַז די „ווילנער" וועלכע האָבען דעם לאָדזער פּובליקום פערשאַפט אַזוי פיל גייסטיגען גענוס מיט זייערע פאָרשטעלונגען אין שטעטישען טעאַטער. וועלען אויך דעם פרייטאָג געבען אַנ'אַמתדיגען קאָנצערט פון לעבעדיגען וואָרט אין פאָרם פון רעציטאַציעס, כאָראַלע דע־קלאַמאַציעס, פאָרטראָגען פון הומאָריסטישע מאָ־נאָלאָגען און סטיליזירטע פאָלקס־לידער.

דאָס פּראָגראַם פון דעם אייגענאַרטיגען קינסטלערישען אָוונט בעשטייט פון די שעהנסטע שאַפונגען פון דער קלאַסישער און מאָדערנער יו־דישער ליטעראַטור.

בילעטען צום פרייז פון 75 גראָשען אָן צו בעקומען אין דער בראָכאָוו ביבליאָטעק (זאַכאָד־ניאַ 63) טעגליך פון 6 ביז 10 אין אָוונד.

ר. איזראַעל.

פּערעלע

א סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

(28

— דו ביזט אַ טייוועל, נישט קיין פרוי, האָט גאָרדאָן געקריצט מיט די ציינער, צוציהענדיג בער־טאַן צו זיך. איך האָלט דיך געקענט דער'הרג'ענען פאַר ליבשאַפט.

— און ווייסט דו דען נישט, אַז איך ציטער איינגאַנצען ווען איך זעה דיך, גאָרדאָן, דו ביזט דאָך אַזאַ שטאַרקער, אזא פייערדיגער אין דיינע אויגען. דיינע אויגען, זיי קענען דאָך פערברענען יעדען איינציגען אויף וועמען זיי קוקען.

בערטאַ איז צוגעפאַלען צו גאָרדאָנען און איהם געגלעט מיט קושען, זי האָט אַראָפּגעוואָרפען פון זיך דעם פעניואַר און געבליבען אין דער לייכטער פּיזשאַמע, גאָרדאָן האָט זי אַרומגעכאַפּט און מיט זיין שטאַרקער האַנד אַ שלידער געגעבען אויף דער סאָפע. בערטאַ האָט נישט פּראָטעסטירט. מיט זשעדנע אויגען האָט זי געקוקט אויף איהם און ווי אַ געטרייער הונד האָט זי זיך געלאַשטשעט ביי איהם.

גאָרדאָן האָט זיך, ווי אַ חיה געוואָרפען אויף בערטאַן און אַראָפּגעריסען פון איהר די פּיזשאַ־מע, זי איז געבליבען שטעהן איינגאַנצען נאַקעט זי האָט פערלאָשען דאָס ליכט אין שטוב און אויסגעשריגען:

— איצט בין איך נישט די פרוי פון באַנקיר ראָזענטאַל, נאָר מאַשע, די שוואַרצע מאַשאַ, און איך וויל מיך איצט פיהרען אַזוי ווי ס'האָט זיך אַמאָל געפיהרט די שוואַרצע מאַשע.

— — — — — — — — — —

— מיר מוזען דאָך פאָרט אַרויסבעקומען דעם דאָקומענט, האָט גאָרדאָן געזאָגט צו בערטאַן, אָהן דעם וועלען מיר קיינמאָל נישט זיכער זיין.

— דאָס ווייס איך, אָבער מיר זאָלען נאָר וויסען, וואו ער געפינט זיך, ביי וועמען?

— דאָס איז דאָך די גאַנצע געשיכטע. איך בין געווען זיכער, אַז ער געפינט זיך ביי דעם דאָ־זיגען לעאָן דרייהאָרן.

— איך האָב אויך אַזוי געמיינט און איך האָב שוין אָנגעווענדעט אַלע מיטלען, כדי זיך דאָס צו דערוויסען, איך האָב געמאַכט אַלע אָנ־שטרענגונגען, כדי ביי זיין געליבטע פּערעלע, ווי מען רופט זי, צו דערגעהען, אָבער דאָס איז אַ האַרטע נוס. מיט איהר האָב איך גאָרנישט געקענט מאַכען. נו, און מיר האָבען דאָך ביידע זיך אויף אַזויפיל איינגעשטעלט, אַז מיר האָבען אַדורכגעצ־זוכט די גאַנצע וואוינונג זיינע.

— דאָס איז נאָך אַלץ ווייניג, מיר דאַרפען נאָך פיל מעהר צו טון.

— איך האָב דאָך דיר דערצעהלט, אַז איך בין געווען ביי איהם אין דער וואוינונג און געפרובט אפילו צו ווערען זיין געליבטע, אָבער אויך דאָס האָט זיך אויך מיר נישט איינגעגעבען.

איך מוז מיך איצט האַלטען אין רעזערוו, וויל איך האָב מורא, אַז זיי האָבען שוין געוואָרפען אויף מיר אַ פערדאַכט.

— אָבער צו אַלדע רוחות, מיר טאָרען דאָך נישט זיין אַזעלכע טויגעניכטסען, אַז מיר זאָלען נישט קענען ערלעדיגען אַזאַ ענין. מיר מוזען דאָך דערגעהען ביז'ן סוף.

— פאַרוואָס־זשע האָסטו דאָס נישט ער־לעדיגט?

— איך האָב גענוג געטון, איך בין דערגאַנ־גען, אַז דער דאָקומענט געפינט זיך ביי דרייהאָרע־נען. איך בין אויך דערגאַנגען, אַז דרייהאָרן האָט איהם אָוועקגעגעבען דער פריילין ראַווסקאַ ערגיץ אָוועקצושטעלען, איך האָב געזעהען דאָס קעסטעלע ביי איהר אין האַנד. איך בין איהר נאָכגעגאַנגען ווי אַ שאָטען. זי איז געגאַנגען צום אויגען־דאָקטאָר גאָלד. בין איך אויך אַרויף און געמאַכט אַנ־אָנשטעל פון אַ פּאַציענט. ווען זי איז אַרויס אויף דער גאַס בין איך אויך איהר נאָכגעגאַנגען שריט ביי שריט. איך האָב געוואַרט אויף אַ גינסטיגער מי נוט, ווען איך וויל מיך קענען בעגעגענען מיט איהר און אַרויסנעהמען דאָס, וואָס איך האָב פערלאַנגט, אַזאַ מאָמענט איז געווען, ווען זי איז אָנגעקומען און געוואָלט מיט איהר שמועסען, זעהט אויס, אַז אויפ'ן גריבעם מאַרק. איך בין צוגעגאַנגען צו איהר מ'האָט איהר אָנגעזאָגט, אַז זי האָט מיט זיך אַ זעהר ווערטפולע זאַך און זי זאָל מיט קיינעם זיך נישט אָוועקשטעלען שמועסען. ווייל ווי איך בין צו איהר צוגעגאַנגען, האָט זי זיך שמאַרק דערשראָ־קען, געוואָלט מאַכען אַ טומעל און ענטלויפען, איך האָב דעריבער אָנגעווענדעט מיין זיכער און אויס־געפּרובט מיטעל, איך האָב איהר געמאַכט די איינ־שפּריצונג פון מיין ערפינדונג און זי איז אומגעפאַ־לען, איך האָב געמאַכט דעם אָנשטעל אַזוי ווי איך וואָלט איהר געוואָלט העלפען, זיך איבערגעבויגען איבער איהר און געזוכט ווי זי האָט דאָס קעסטעלע, וועלכעס איך האָב מיט מיינע אויגען ביי איהר געזעהען. אָבער אומזיסט האָב איך געזוכט, דאָס קעסטעלע איז נישט געווען, אויף עפּעס אַ צויבער־אופן איז עס אָוועקגעקומען, איך האָב נישט געהאַט קיין צייט לאַנג צו בלייבען דאָרט ביי איהר, איך האָב זיך געמוזט אַפּטראָגען מיט גאָרנישט. פערשטעהסט זיך, אַז נאָך מיין איינשפּריצונג האָט זי מעהר נישט געקענט לעבען.

— זאָג מיר גאָרדאָן, ווי אַזוי האָט די פּאָליציי דערשמעקט, אַז זי איז ערמאָרדעט געוואָרען, האָט נישט אימיצער דאָס אונטערגעטראָגען.

— מעגליך, אַז יאָ, ס'איז מעגליך, אַז נישט. דאָס גייט מיך אַמווייניגסטען אָן. מיר אינטערע־סירט מעהר, ווי דאָס קעסטעלע איז אַהינגעקומען, ווייל אויב מיר וועלען עס נישט האָבען, איז בסכנה אונזער אַרבייט און קודם־כל אונזער ריזיקו.

— דו ביזט קלוגער פון מיר, גאָרדאָן, און טראַכט דיר, איך וויל פאָלגען אַלץ, [illegible] דו וועסט היסען, אַז איך בין שוין אַזוי ווייט פערגאַנגען, אַז איך האָב סיי־ווי־סיי קיין עצה נישט.

(פאָרטזעצונג קומט).

פערפערערישע מוטער פאר'ן געריכט

(2) פאר'ן געריכט איז געבטען געשטאנען די 20-יעהריגע וולאדיסלאווא ריזשינסקא, וועלכע איז אנגעקלאגט געווארן אין אונטערוואַרפען איהר אומגעזעצליך קינד. דאס געריכט האט זי פערמשפט צו דריי חדשים טורמע. די שטראף איז אפגעלייגט געווארן אויף 2 יאהר.

גנבים גנב'ענען קראגען און קלאמקעס

(א) אין די נייע הייזער פון די פינאנץ-בעאמטע אויף ביענאנסקא-גאס, האבען גנבים אראפגענומען די מעשענע קלאמקעס, די וואסער-קראנען און אנדערע טיילען. די גנבה בעטרעפט 500 זלאטעס.

אומגליק-צופאל מיט א יודישען בעל-עגלה

(א) אויף פאלודניאווא 20 איז דער בעל-עגלה מרדכי טיילער (אלעקסאנדריסקא 34) צוגעקוועטשט געווארן צו דער וואנד און שטארק בעשעדיגט געווארן. אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארן אין שפיטאל פון דער קראנקען-קאסע.

קאנסטאנטינער בורמיסטש אין דימיסיע

(2) אין צוזאמענהאנג מיט די ענטדעקטע מיסברויכען אין ארבייטסלאזען-פאנד אין קאנסטאנטין, האט וואיעוואדע יאשטשאלט נעכטען געגעבען דימיסיע דעם קאנסטאנטינער בורמיסטש, דאליצקי.

פונאנדערגעלאזען דעם שטאט-ראט אין טושין

(2) וואיעוואדע יאשטשאלט האט נעכטען פונאנדערגעלאזען דעם שטאט-ראט אין טושין.

די נייע וואהלען וועלען פארקומען גאר בקרוב.

אנ'אפמאך מיט די קרעדיטארען

קאן נישט אויפגעמאהנט ווערען אויף אנ'עקזעקוציע-אופן

דעציזיע פון העכסטען געריכט

ווי מ'אינפארמירט אונז פון די סודווישע קרייזען, האט דאס העכסטע געריכט זיך בעשעפטיגט מיט דער פראגע, צי אנ'אפמאך פון א בעל-חוב מיט די קרעדיטארען, קאן אויפגעמאהנט ווערען אויף אנ'עקזעקוציע-אופן. דאס געריכט איז געקומען צום בעשלוס, אז אנ'אפמאך קאן נישט אויפגעמאהנט ווערען אויף אנ'עקזעקוציע-אופן. דאס העכסטע געריכט האט בעשלאסען די דעציזיע אריינצוטראגן אין די געריכטס-ביכער.

—=:)O(:=—

היינט ווארט-קאנצערט פון דער ווילנער טרופע

איז זאל פון דער „קולטור-ליגע"

מרים ארלעסקא איז איינע פון די געצעהלטע ארטיסטינס אויף דער יודישער גאס, וועלכע איז בכח מיט איהר שפילען, רעציטירען און פארלייענען אויפצוועקען די הארציגסטע געפיהלען אין מענשליכען הארץ. די דאזיגע הויפט-ארטיסטקע פון דער ווילנער טרופע (אנפיהר. מאזא) לעבט איבער מיט אלע ניואנסען דאס, וואס זי טראגט פאר אויף דער ביהנע און איז בכח צו צווינגען דעם צושויער, ער זאל אויך דאס אייגענע איבערלעבען.

אויך די אנדערע מיטגלידער פון דער ווילנער טרופע דערגעהן אין זייער שפילען אדער רעציטירען צו א זעהר הויכער מדרגה. ס'איז דעריבער זיך נישט צו וואונדערען, וואס דער היינטיגער ווארט-קאנצערט פון דער ווילנער טרופע מיט מרים ארלעסקא, וויטאלינא א. אנד. וועלכער קומט פאר אין זאל פון קולטור-ליגע, בזשעזשינער 23 האט ארויסגערופען אין שטאט אזא אויסערגעוועהנליכע פעראינטערעסירונג. דער לאדזשער טעאטער-עולם האט ליב די ווילנער און וויל זיי זעהען אויף דער סצענע. ס'איז דעריבער צו ערווארטען, אז דער „ווילנער" אוונד, פון דיכטונג און ביהנען-קונסט, וועט אראפ מיט אנ'אויסערגעוועהנליכען ערפאלג.

קהלה-ביודזשעט אויפ'ן יאהר 1932

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער צייטווייליגער קהלה-פערוואלטונג, אויף וועלכער ס'איז אנגענומען געווארן דער ביודזשעט פון דער לאדזשער קהלה אויפ'ן יאהר 1932.

מיסברויכען אין פאביאניצער מאגיסטראט

(2) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען די פאביאניצער מאגיסטראט-בעאמטע בענעדיקט פלאשאנסקי און א. ניעדזשעלסקי, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען, אז זיי האבען אין דער בוי-אפטיילונג פערשווענדעט א גרעסערע סומע שטאטיש-געלד.

פלאשאנסקי איז פערמשפט געווארען אויף אנדערהאלבען יאהר תפיסה און ניעדזשעלסקי — 7 חדשים ארעסט.

א דינסט-מיידעל — א גנבטע

(2) אויף א זומער-וואוינונג אין אנדרעספאל האט מען ביים „ליעטניק" וולאשטשינסקי צוגעגנבעט פערשידענע מלבושים און ציהרונג. שפעטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז די גנבות פיהרט אויס דאס דינסט-מיידעל זאפיא באטאליא.

נעכטען איז באטאליא געשטאנען פאר'ן לאדזשער קרייז-געריכט און איז פערמשפט געווארען אויף 2 חדשים ארעסט.

א נייער רב אין לעלעוו

די פאריגע וואך איז אין לעלעוו מיט דער איינשטימונג פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג אויפגענומען געווארען פאר א רב הרב ר' שלמה יצחק הכהן שליט"א בן של הרב הצדיק ר' יעקב זצ"ל מקלאביצק, בעהמ"ח ספר אמת ליעקב אנ'איידעם פון ארמו"ר הרב ר' ירחמיאל משה נח שליט"א אבדק"ק ראווא, ביי די פייערונג פון איבערנעהמען דאס כסא הרבנות זענען אנוועזענד געוועזען פאלגענדע רבנים: דער ראווער רבי, זאווירטשער רבי, סאסנאוויצער רבי, אמשאנאווער רבי און ראדאמסקער רבי

„לאדז, אין ווארט און בילד"

אינגיכען דערשיינט א גרויסער אילוסטרירטער אלמאנאך, אונטער דער רעדאקציע פון מ. פראנקענטאל. דער אלמאנאך וועט זיין ספעציעל געווידמעט די געשיכטע פון אונזער שטאט, אין משך פון די לעצטע 30 יאהר. אין א רייהע ארטיקלען, אבהאנדלונגען, סטאטיסטישע ארבייטען און מאנאגראפיעס וועט אלזייטיג אפגעשפיגעלט ווערען אונזער יודיש לעבען. דאס גאנצע קולטורעלע, פאליטישע און געזעלשאפטליכע לעבען וועט דא קומען צום אויסדרוק. ס'וועט בעהאנדעלט ווערען דער ענטוויקלונגס-וועג פון אונזער שפעטער ארביים-שטאט לאדז, זיין אויפשטייג, ריזען-וואוקס ביז'ן היינטיגען טאג, וואו דער אינדוסטריעלער, סוחר, קליינהענדלער, האנדווערקער, איז אויסגעקומען צו שפילען אזא גרויסע בעדייטענדע ראל. די אלע פיאנערען אויף די פערשידענע געביטען, וועלכע האבען מיטגעהאלפען און געבראכט נוצען פאר דער געזעלשאפט, וועלען דא פערצייכענט ווערען. די אלע ארגאניזאציעס, אינסטיטוציעס, פעראיינען, וועלכע האבען געווירקט אדער טראגען פאזיטיווע הילף לטובת די ברייטע פאלקס-מאסען, וועט געווידמעט ווערען גרעסערע ארבייטען געהעריגע שאצונגען און בעקאנען דערמיט דער יודישער עפענטליכקייט.

ס'ליגט דעריבער אין אינטערעס פון אלע היגע ארגאניזאציעס, אינסטיטוציעס, געזעלשאפטליכע פעראיינען, אז זיי זאלען צושיקען א גענויען איבערבליק פון זייער טעטיגקייט, כדי דאס מאטעריאל זאל קאנען אויסגענוצט ווערען פאר דעם אלמאנאך. אדרעס:

M. Frankental, Łódź Południowa 32|4.

היינט אין קאמעראל-טעאטער

יעדערער, וואס קויפט היינט א בילעט בעקומט ביי דער קאסע דעם צווייטען פלאץ פאר זיין דאמע אינגאנצען בחנם. ס'ווערט געגעבען די פיעסע אין 3 אקטען זיין ווייבס געליבטער.

טעאטער-רעפערטואר

פילהארמאניע — „דאס הונדעל"

יידיש קאמעראל-טעאטער — זיין ווייבס געליבטער.

פויליש טעאטער — ווארשטשאווער אפערע.

קאמעראל-טעאטער „האו-האו"

קאקטאיל — „לאך, לאך"

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, ד. 25. נאוועמבער

11,58 צייטסיגנאל. 12.10 גראמאפאן 3,50 גראמאפאן. 4,20 פארלעזונג. 4.40 גראמאפאן-בריטען. 4.55 לעקציע ענגליש. 5.35 טשייקאווסקי קאנצערט. 6,30 פערשידענעס. 7,15 פאסט-קעסטעל 7,30 גראמאפאן 7,45 ראדיא · פיעסע. 8 00 פעליעטאן. 8.15 פאפולערער קאנצערט 9,00 ליטעראַרישע פערטעל שעה. 9,15 פידעל-קאנצערט 10.30 דעטעקטארען-רייזע איבער אייראפא.

מעלדונג

ווארנונג

מיר מאכען אויפמערקזאם אלע פעלץ, טוך, סוחרים און שניידער מייסטער פון דער שטאט לאדז, דאס עס געהען איום איבער דער שטאט אומפעראנטווארטליכע פערזאנען און זאמלען געלד בלומרשט פאר'ן שניידער-צעך אין לאדז, מעלדען מיר, דאס מיר האבען אזעלכע פערזאנען נישט בעפולמעכטיגט און ווארענען אלע, קיין געלד אזעלכע מענשען נישט צו געבען.

די פערוואלטונג פון שניידער-צעך
פאר דער שטאט לאדז,
פיעטריקאווער 20

שירטען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שיימלען ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען ביי קערש, סקווערצאווא 15

לינקע אפיצינע, 1-שטער שטאק.

נישט ענטדעקט דעם מערדער פון לאדזער סוחר לעאן נארוויד

אפגעשטעלט די אויספארשונג אין דעם סענסאציאנעלען מארד

(2) דעם 12. יולי איז אויפ'ן טושינער שאסעי דערמארדעט געווארען דער לאדזער סוחר לעאן נארוויד, ביי וועלכען מען האט אויך צוגערויבט א געוויסע סומע געלד און מעהרערע וועקסלען.

אלע פאליציי'אישע בעמיהונגען צו כאפען די מערדער, האבען זיך נישט איינגעגעבען.

ווי בעוואוסט, האט די פאליציי געהאט ארעסטירט א געוויסע יאנינא קודרא, וועלכע האט אנגעוויזען אויף די זשגאווער איינוואוינער ראמאן האיאק, זיגמונט קאזשימירטשאק און קסאווערי יעזשערסקי אלס נארדוויד'ס מערדער.

ביז איצט האבען זיך די ארעסטירטע נישט אנערקענט צו דער בעשולדיגונג און אזוי ווי עס זענען נישט פערהאן קיין פאקטישע בעווייזען צו זייער שולד, זענען זיי נעכטען בעפרייט געווארען און דער פראצעס געגען זיי איז ליקווידירט געווארען.

די דערמאנטע יאנינא קודרא איז ארעסטירט געווארען און בעגען איהר ווערט פערפיהרט א פראצעס פאר ארייננעהמען מיט א כונה די פאליציי אין א טעות און געווארפען א פאלשע בעשולדיגונג אויף דריי אומשולדיגע מענשען.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6.

Telefon 12-333

tel. 12-333 tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביי נאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

געדענקט, יודען!

או איהר דארפט פריהער נישט אינטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד. לאדז. פיעטריקאווער 31

אויפנאהמס-שעה'ן טעגליך פון 4—8 אוו.

שריפטליכע אנפראגען קאן מען אדרעסירען,

לא"ז, פאסט-קעסטעל 362

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.

און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.

קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם.

נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען —

וויזיט 3 זל.

Dr. med. URBACH

האט זיך איבערגעצויגען

אויף פיעטריקאווער 8

טעלעפאן 148-89

ספעציאליסט פאר גערווען - קראנקהייטען.

נעמט אן פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.

Dr. med. R. ZALCWASSER

כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17

צוריקגעקעהרט.

מעפפאנגט פון 4—7 נאכמיטאג. 7398

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה'ן 8 — 10, 12 — 2 און 5 — 8, זונטאג אין יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 | 3

אויטאגענישע שווייסונגען

מעטאל-בעארבייטונגען

שלאסערייי-ארבייטען

מאשינען-טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

(רוג זאכאדניא)

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

צאהן-ארצט

J. ROZIN-REICHOWA

נעמט אן אין דער לעטשניצע „POMOC"

אלעקסאנדראווסקא 1

מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג פון 3—6 אוונד.

Dr. J. Herszfinkel

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף זשעלאזנא 8a, טעל. 111-87

נעהמט אן פון 8—9 און פון 3—5 נאכמ.

Eichberg רעזשי פון בעיאנען „British International Pictures" היינט פרעכטיגע פרעמיערע! צירונג פון דער קלאנג-פראדוקציע

„האי-טאנג" („HAI-TANG")

ANNA MAY WONG — גרעסטער סוקסעס פון דער — נעניאלער כינעזערין — אין די איבעריגע ראלן: George Schaell, John Longdon

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבן FOX און לאנד-אקטואליט. אנהויב אין געווענהליכע טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12.30 בייטאג. דער זאל איז בעהייצט און ווענטילירט. פאפולערע פרייזן

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א האפטער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גענומען חסל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בא-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכורעתונג בעוואטונגען זוכער דעם שווערסטן און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס דאמונגען מיט הייל-נארמעטען און אפאראטן פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע אמלאגען אין די שיך. קינסטליכע געזונטע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגען פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź. WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנעש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטן פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

זינט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א ברוך-קראנקהייט, וואס האט מיר דורך די מעהרערע שמערצן בעדראהט מיין לעבען. היינט א דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, אייגענטימער פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בעפרייט פון רופטור-לייידן, צוליב דעם פיהל איך מיך פערפליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאנקבארקייט.

(—) A. GUZE, Łódź, ul. Sw. Anny Nr. 26.

קלאנג-קינא MIMOZA

קילינסקיעגא 178

היינט און פאלגענדער טעג! גרויסע פרעמיערע!

„דער קעניג פון בולוואר"

אין דער הויפטראלע: GEORGE MILTON

אנהויב 4 נאכם., שבת און זונטאג 2 בייטאג. אויפ'ן ערשטן סעאנס אלע פלעצער 60 גר

קלאנג-קינא-טעאטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פרעמיערע!

Rio-Rita

מיט'ן אנטייל פון דער געטליכער BEBE DANIELS און דעם העלדישען JOHN BOLES

דאס שעהנע און גליקליכע ליבעס-פארל וועט זינגען די שענסטע מעלאדיעס. דער פילם „RIO-RITA" איז א יום-טוב פון דער קלאנג-זינגענדער פילם-קונסט.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

---

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין מעבעל בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-55

נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

בעם: בקויף אויך געניצטע מעבעל. דיוואנעס א. ז. וו.

קומט און איבערצייגט אייך!

מעבעל

אן איבערראשונג פאר די אלע, וואס ווילען קויפען מעבעל!

מיר בעזיצען אויך לאגער אלע ארט מעבעל פון די בעסטע אויסל. מאטעריאלען. די פרייזן זענען רעדוצירט מיט 50%

א קאמפלעטע שלאף-צימער צום פרייז פון 1050 זל.
„ „ שפייז-צימער „ „ 1250 „
„ „ נאבינעט „ „ 850 „

ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, בילינער ווי איבעראל

„סטיל", נארוטאוויטשא 4 טעל. 190-26. קומט און איבערצייגט אייך!

איז צו בעקומען אין

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

פון מאגיסטער נ. שאץ

פיעטריקאווער 37, 2 שטאק פראנט

אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעך א. אנד. מעסיגע פרייזען.

ביורא פון פערקויף פון פארצעלען

פון זומערוואוינונגען-שטחים פון גוט סאקאלניקי מאכט דערמיט בעקאנט די ג. קויפער פון פארצעלען, אז דעם 25-טען נאוועמבער 1931 איז דאס ביורא איבערגעטראגען געווארען אויף ציגעל-גאס 53, וו. 9, קווער אפיציגע פארטער.

BIURO SPRZEDAŻY
Działek Terenów Letniskowych
maj. **Sokolniki w Łodzi.**

LOKAL

7-mio pokojowy, frontowy na 1 piętrze **do wynajęcia** od zaraz przy ul. Gdańskiej, między ul. Zawadzką a 11 listopada. Czynsz mieszkan. niski. Wiadomości udziela Kancelarja Gimn. Zgr. Kupców, Narutowicza 68 od godz. 9–15, tel. 115-31

Dr. med. Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעהמט אן פון 8—9.30 פריה
פון 1—2 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוונט.
זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
טעל. 245-21
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

א זייגערמאכער

מיט לאנגיעהריגער פראקטיק, זוכט ארבייט בעגען מעסיגען געהאלט. אפערטען אונטער „Sz. W.37" אין אדמ.

וואוינונגען

צו 3 שטיבען מיט א קוך, פולשטענדיג מאדערן איינגעארדענט, אלע בעקוועהמליכקייטען, צענטראל-בעהייצינג, פון באלד צו פערדינגען. מיט אפטרעט-געלד און אויך פאר בלויז דירה-געלד. צו דערוויסען זיך אויפ'ן ארט זשעראמסקיעגא 37, עקע זשעלאנא.

1914

Dr. med. J. BETTE

ספעציאל-ארצט פאר אינערליכע און קינדער-קראנקה.
פיעטריקאווער 6, טעל. 144-95
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאכמ.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינגענע פראצאוניע פון זעמאליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: ווקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאמאוו
כירורגישע אבטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי, לאדז

הודש פונ'ם יודישן בוך, ארגאניזירט לויט דער איניציאטיוו פון פען-קלוב. איבער 1000 בעסטע ביכער פון דער יודישער ליטעראטור, כמעט צו האלבע פרייזן. אין דער רשימה געהען אריין די וויכטיגסטע ווערק פון דער יודישער און וועלט-ליטעראטור פון די בעדייטענדיגסטע פערלאגען.

נאר איצט האט איהר די געלעגענהייט זיך צו פערשאפען די בעסטע ווערק צו האלבע פרייזען. קומט און זעהט אדורך די רשימה און איהר וועט זיך איבערצייגען, דאס ביי מיר בעקומט איהר אלערליי ביכער אויף די בעסטע בעדינגונגען.

בעזוכט מיין בוכהאנדלונג אויף אלטשטאט 12 אין הויף, 2. שט. קויפען איז נישט פערפליכטעט.

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר מעבעל דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

2 pokoje z kuchnią z wygodami, 2 piętro, front, zaraz do wynajęcia. Śródmiejska 80 (Nowo-Cegielniana 46), m. 15.

פערשידענעס

עס ווערט געזוכט צו קויפען איין שפול מאשין פון 16 ווינדעס אויף קראפט אין גוטען צושטאנד זיך צו פערשטענדיגען טעלעפאן 99-216,

איך לערן אויס שנעל שרייבען און לעזען פאר א קליינע בעלוינונג צו ערפאהרען קילינסקיעגא 19 וו. 33 פון 5—7 נאכמיטאג.

לאקאלען

2 צימער און קוך מיט בעקוועמליכקייט פון זאפארט אוועקצוגעבען צו ערפאהרען 6-טען שערפיען 30 אין דער קאנדיטעריי.

צו שלאפען פאר 1 אדער 2 פערזאן ביי אנשטענדיגער פאמיליע צעגעלניאנא 38 וו. 24.

וויכטיג פאר א זייגערמאכער, עס איז דא איבערצוגעבען אנ'אלט איינגעפיהרט זייגערמאכער געשעפט מיט איינריכטונג אויף זעהר גוטע בעדינגונגען ביי פאוולאווסקי ראקיטשינסקא 22 צו ערפאהרען פון 9 פריה ביז 9 אוונט.

גנ. DR. MED. STARKER

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

ווענערישע, הויט, האר און בלאז-קראנקהייטען

שרודמיעסקא 12
טעל. 126-87

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אוונד.
זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אוונט.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 בייטאג.

DOKTOR H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: לויטער דער שטעט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.